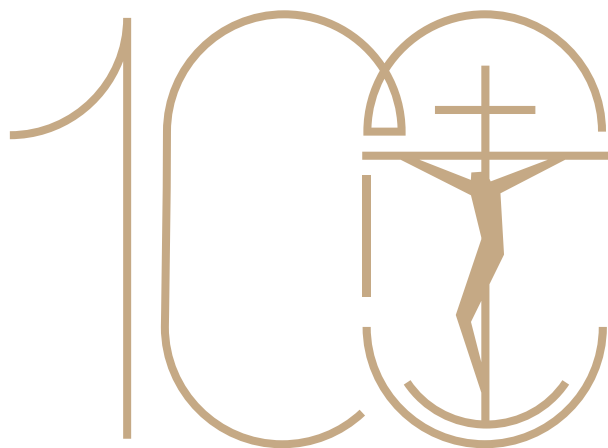

ZVONA

MJESEČNIK ZA
KRŠĆANSKU KULTURU

BROJ
8/585

LISTOPAD 2025.
RIJEKA
GODINA IZLAŽENJA LXIII.
CIJENA 1€

RIJEČKA NADBISKUPIJA
ARCHIDIOECESIS
FLUMINENSIS
1925. — 2025.

*Pismo riječkog nadbiskupa Mate
Uzinića za početak pastoralne godine*

**Gradimo sinodalnu i
misionarsku Crkvu**

*Svečana akademija proslave
100. obljetnice otkako je Rijeka
postala sjedište biskupije*

**Nastavimo biti
hodočasnici nade**

S A D R Ź A J:

Apel za mir uputili biskupi Italije, Slovenije i Hrvatske	2
<i>Pismo riječkog nadbiskupa Mate Uzinića za početak pastoralne godine 2025./2026.</i>	
Gradimo sinodalnu i misionarsku Crkvu	3
<i>Svečana akademija proslave 100. obljetnice Riječke biskupije</i>	
Nastavimo biti hodočasnici nade	4-5
<i>Drugi vatikanski sabor</i>	
Potvrda uloge vjernika laika	..6
<i>Teološko-pastoralni seminar Riječke metropolije</i>	
Vjernici laici u Crkvi i društvu - od Drugoga vatikanskog koncila do Sinode o sinodalnosti	7
<i>Razgovor: Blaženka Jančić, urednica odjela Religija Hrvatskoga radija HRT-a</i>	
Moramo tražiti stvarna mjesta susreta i dijaloga	8-9
<i>Događanja</i>	
Svećenička skupština	10
<i>Sakramenti</i>	
Duhovna pričest (I. dio)	11
<i>Dopisništvo Vatikan</i>	
Kako postati akcijski junak u zaštiti okoliša	12-13
<i>Hodočašće osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u Lurd</i>	
Svjedoci vjere	14-15
<i>Medicinski kutak</i>	
Jesen nas poziva da se povežemo s prirodom	16
<i>Crtice iz Gorskog kotara</i>	
Goranski „čampi“	17
<i>Biblija</i>	
Nije dobro da čovjek bude sam (Post 2,18)	18
<i>Crkvena glazba</i>	
Fra Ivan Peran	19
Događanja	20-21
Iz župa	22-23
Riječka nadbiskupija	24-25
Obiteljski predah	26
Događanja	27
Slavljenički koncert „Rijeka se budi“	28

Apel za mir uputili biskupi Italije, Slovenije i Hrvatske

Biskupi predstavnici Talijanske, Slovenske i Hrvatske biskupske konferencije pisanim su dokumentom, a onda i molitvenim bdijenjem 23. rujna uputili vapaj za mirom i apel da svaka kršćanska zajednica bude nositelj nade, budna i aktivna u promicanju i podupiranju putova pomirenja. U Gorici, gradu koji je bio simbol podjela nakon Drugog svjetskog rata, a danas je sa slovenskom Novom Goricom primjer Europe bez granica i Europska prijestolnica kulture, potpisnici dokumenta bili su predsjednik Talijanske biskupske konferencije kardinal Matteo Zuppi, predsjednik Slovenske biskupske konferencije biskup Andrej Saje i riječki nadbiskup Mate Uzinić u ime predsjednika Hrvatske biskupske konferencije nadbiskupa Dražena Kutleše.

Donosimo tekst apela za mir.

Osamdeset godina nakon završetka Drugoga svjetskog rata, u vremenu sve više rastrganom nasilnim sukobima, mi, Crkve u Italiji, Sloveniji i Hrvatskoj, zajedno snažno podižemo svoj vapaj za mirom i svoj apel da svaka kršćanska zajednica bude nositelj nade, budna i aktivna u promicanju i podupiranju putova pomirenja.

Ovdje smo s mladima, „mladicama mira“, na ovoj pograničnoj zemlji koja još uvijek nosi tragove tragičnih iskustava rata i nasilja, ali koja je i raskrižje međukulturnog, ekumenskog i međureligijskog dijaloga. Nije slučajno sveti Ivan Pavao II. nazvao Goricu „vratima Italije, koja povezuju latinski svijet sa slavenskim: otvorenim vratima prema istočnoj i srednjoj Europi“ (2. svibnja 1992.).

Naša molitva polazi iz ovoga kraja, širi se na cijeli Balkan i obuhvaća, u jedinstvenom zagrljaju, Svetu Zemlju, Ukrajinu i sve druge krajeve okrvavljene ratom. Ne možemo ostati nijemi pred dramatičnom eskalacijom nasilja, množenjem neljudskih djela, uništenjem gradova i naroda. Vapaj koji dolazi s mnogih strana svijeta potresan je i ne smije ostati nečujan.

Bog želi mir, a mi smo njegovi graditelji. Svakodnevno izražavamo i utjelovljujemo ovu čežnju kako bismo nadvladali granice i zapreke, zajedno pronadimo snagu, hrabrost i odlučnost da prekinemo svaku spiralu ogorčenosti i nasilja.

Gledajući preko nacionalnih granica – koje više nisu linije razdvajanja nego mjesta prijateljstva i susreta među narodima – shvaćamo da se nacionalni kulturni i duhovni identiteti danas stapaju u jedno više i zajedničko europsko identitetsko nasljeđe. To nas podsjeća i obvezuje na hrabra i plodonosna iskustva pomirenja, na praštanje i traženje oprosta, iz kojih može proizići najveće dobro – mir, prema nadahnućima „očeva utemeljitelja“ zajedničke Europe. Europe mira, otvorene svijetu, sposobne nadahnuti bratstvo i univerzalnost daleko izvan svojih granica.

Mi, Crkve u Italiji, Sloveniji i Hrvatskoj, obvezujemo se biti „kuće mira“ i promicati – u našim sredinama, s mladima, obiteljima, školama – programe odgoja za nenasilje, inicijative prihvaćanja koje pomažu pretvoriti strah od drugoga u prilike za razmjenu, trenutke molitve i djelovanja koji podupiru kulturu susreta, ekumenskog i međureligijskog dijaloga, razoružanja i solidarnosti.

Mi, Crkve u Italiji, Sloveniji i Hrvatskoj, obvezujemo se na poštovanje neotuđivog dostojanstva svake osobe, od začeca do prirodne smrti; na blizinu siromasima, bolesnima i starijima; na istinu i pravednost kao temelj zajedničkog života; na slobodu vjere, temeljno ljudsko pravo; na pomirenje i ozdravljenje povijesnih rana; na brigu za stvoreno, koje smo pozvani čuvati i predati novim naraštajima boljim nego što smo ga primili.

Ujedinjeni u jedinstvenoj čežnji za mirom ponovno potvrđujemo nenasilje, dijalog, slušanje i susret kao metodu i stil bratstva, uključujući sve, počevši od odgovornih za narode i države, kako bi poticali rješenja koja jamče sigurnost i dostojanstvo za sve. Zato nudimo svoje svjedočanstvo i svoje djelovanje.

Izdavač: RIJEČKA NADBISKUPIJA I GOSPIČKO - SENJSKA BISKUPIJA; **Urednik:** Danijel Delonga;
Pomoćnici urednika: Bruna Velčić, Marko Medved; **Uprava:** Ul. Ivana Pavla II. br. 1, 51000 Rijeka; tel: 385 51 581 200;
e-adresa: zvona@ri-nadbiskupija.hr; **Uredništvo:** urednik.zvona@ri-nadbiskupija.hr
Žiroračun: Nadbiskupija riječka mjesečnik Zvona, ERSTE BANKA,HR2424020061500117497;
Račun za uplate iz inozemstva: ERSTE & STEIERMAERKISCHE BANK, IBAN: HR2424020061500117497;
Godišnja pretplata: 13,27 €; Priprema i tisak: TISKARA ŠULJIĆ, Viškovo;
Naslovnica: HNK Ivan pl. Zajc - svečana akademija proslave 100. obljetnice otkako je Rijeka postala sjedište biskupije

Pismo riječkog nadbiskupa Mate Uzinića za početak pastoralne godine

Gradimo sinodalnu i misionarsku Crkvu

Drage sestre i braćo, s radošću započinjemo novu pastoralnu godinu 2025./2026. – nastavak hoda naše riječke Crkve, obilježen jubilejima opće Crkve, nacionalnim obilježjima i, osobito, našim stogodišnjim jubilejem uspostave biskupijskog sjedišta u gradu Rijeci. Obilježavanje toga važnog jubileja započelo je proslavom svetkovine nebeskog zaštitnika našeg grada i nadbiskupije, svetog Vida, i trajat će sve do njegove sljedeće proslave, 15. lipnja 2026.

O značenju ovoga jubileja već je mnogo rečeno: nije to samo uspomena na povijesni događaj nego poziv da pogledamo sada i ovdje. Jubilej nas zove da odgovorimo na izazove i pitanja koja postavlja današnji pastoralni trenutak. On od nas traži prisutnost, razlučivanje i otvorenost prema novim načinima služenja.

Tema ove pastoralne godine nastavlja biti nadahnuta aktualnim jubilejem opće Crkve – „Hodočasnici nade“. Uz pročišćeno sjećanje želimo hoditi u nadi zajedno s ljudima našega vremena, duboko obilježenima nesigurnostima i traženjima. Želimo ponovno otkriti i živjeti snagu kršćanske nade. Crkva je pozvana biti svjetionik nade: ta nada rađa se iz vjerničkoga pogleda prema prošlosti i prepoznavanja Božje vjernosti u našoj povijesti, zajedno s našim manama i ograničenjima. Hoditi u nadi ne znači zatvarati oči pred teškoćama – znači gledati dalje, s povjerenjem u Božju vjernost koja nas prati.

U Pratećoj bilješci uz Završni dokument XVI. Sinodalne skupštine blagopokojni papa Franjo pozvao nas je da u lokalnim Crkvama usvojimo stil sinodalne, misionarske Crkve. Slijedeći taj poticaj, papa Lav XIV. na skupštini Rimske biskupije 19. rujna 2025. iznio je konkretne smjernice o primjeni toga stila u životu i djelovanju biskupija.

Izgradnja sinodalne Crkve u našoj nadbiskupiji pokazala je da je to zahtjevan put koji traži pažnju, osnaživanje i konkretnu praksu – ako želimo da sinodalnost postane stvarno djelotvorna u pastoralnom životu župa i zajednica. Ponekad smo koraćali naprijed bez dovoljna razmatranja prijedloga nastalih u sinodalnim susretima; sada, potaknuti preporukama pape Lava XIV., nastavljamo hoditi zajedno prema primjeni zaključaka Završnog dokumenta i naše objavljene Sinteze.

Preobrazba biskupijske Crkve u sinodalnu i misionarsku zajednicu ima za cilj služiti poslanju Crkve – učiniti nas sposobnijima za naviještanje kraljevstva Božjega i za svjedočenje evanđelja ljudima našega vremena. Ključ te preobrazbe jest aktivno sudjelovanje svakog vjernika. U tekućoj pastoralnoj godini pozvani smo uložiti znatne napore kako bi sudjelovanje postalo šire i dublje. Papina isticanja usmjerena su na tijela sudjelovanja: u našim prilikama to su prvenstveno župna pastoralna i župna ekonomska vijeća. Pozvani smo osnaživati ta tijela, prevladavati otpore koji smetaju njihovu djelovanje, kako bi Božji narod ostvario svoj krsni identitet, a povezanost zaređenih službenika i zajednice postala vidljivija. Takva tijela trebaju postati put od zajedničkog razlučivanja do konkretnih pastoralnih odluka.

Osim župnih vijeća, važnu ulogu imaju međužupna i nadbiskupijska tijela – u prvom redu dekanati i Nadbiskupijsko pastoralno vijeće – koja povezuju dijelove nadbiskupije i integriraju

različite aspekte pastoralnoga života. Papa nas upozorava na to kako je opasno da djelovanje tih tijela zastane na povremenim sastancima i tako padne u izolirane, šablonske obrasce. Moramo raditi da naši dekanati i Nadbiskupijsko pastoralno vijeće postanu trajni, kreativni prostori suradnje u kojima su prisutni i laici – vjeroučitelji, članovi župnih vijeća i drugi koji svojim darovima mogu obogatiti zajedničko poslanje. Tijekom prošle pastoralne godine održavali smo formativne susrete za članove župnih vijeća na dekanatskoj razini; pozitivan odjek tih susreta poticaj je da u ovoj godini nastavimo i proširimo takve inicijative.

U duhu Papinih smjernica, a u skladu s potrebama naše nadbiskupije, predlažem tri prioriteta cilja za ovu pastoralnu godinu:

1. Odnos kršćanske inicijacije i evangelizacije

Suočeni smo pitanjem mnogih kršćana koji su sakramentalizirani, ali nisu dovoljno evangelizirani, odnosno ostali su na razini koja ne može odgovoriti na izazove života i vremena u kojem živimo. Evangelizacija ne prestaje primanjem sakramenata nego postaje dvosmjerna – pozvani smo i primati i davati. Kršćanski je život stoga proces koji zahtijeva svakodnevni susret s Riječju i molitvu te konkretna djela milosrđa. Potrebno je iskušavati i nove instrumente i jezike, uključivati obitelji i prevladavati isključivo školski model kateheze. Posebno valja pratiti adolescente i odrasle katekumene s osjetljivošću i strpljenjem.

2. Uključivanje mladih i obitelji

Treba nam solidaran, empatičan, diskretan i neosuđujući pastoral koji prihvaća i prati ljude te nudi personalizirane puteve prilagođene životnim okolnostima. U takav pastoral trebamo uključivati naše mlade, ali ne smijemo zaboraviti ni ključnu ulogu obitelji u prenošenju vjere. Naš pastoral djece i mladih ne smije zamjenjivati roditelje nego s njima surađivati, prateći ih u stvarnim izazovima – od pitanja koja postavljaju, preko brige za najsiriromašnije, do podrške u bračnom i obiteljskom životu te u odgojnim i drugim izazovima.

3. Formacija na svim razinama

Nije dovoljno „održavati“ postojeće obrasce. Crkvene zajednice trebaju postati plodonosne: utroba koja rađa vjeru i srce koje traži one koji su udaljeni. U župama je dobro uvesti biblijske i liturgijske susrete te obrađivati teme od javna značenja: socijalna pravednost, mir, migracije, skrb za stvoreni svijet, odgovorno građanstvo, bračni život, mentalno zdravlje i ovisnosti. Ne očekujemo da svi budemo stručnjaci, nego mislimo zajedno i koristimo kompetencije drugih – djelujemo sinodalno. Otvorimo se jedni drugima na svim razinama i stavimo se na raspolaganje jedni drugima na svim razinama.

Drage sestre i braćo, pozivam vas da u duhu ovih promišljanja zajednički planiramo, hrabro isprobavamo novo i vjerno izvršavamo naše poslanje. Molim vas: potičite sudjelovanje u župnim i dekanatskim tijelima, uključujte mlade i obitelji u konkretnu praksu i njegujte formaciju koja rađa život.

Neka nas Gospodin, po zagovoru Trsatske Majke Milosti i našega zaštitnika svetog Vida, vodi i obdari plodovima ove pastoralne godine.

U Rijeci, na spomendan svetih Anđela čuvara, 2. listopada 2025.

Mate Uzinić, nadbiskup

Zbor Katoličke osnovne škole Josip Pavlišić

Svečana akademija proslave 100. obljetnice Riječke biskupije

Nastavimo biti hodočasnici nade

Akademija je ponudila presjek povijesti multikulturne i multinacionalne mjesne Crkve koja na tom nasljeđu nastavlja graditi svoje poslanje naviještanja Krista svim ljudima, a posebno pomažući onima najpotrebitijima.

Pročišćeno pamćenje, sjećanje s pogledom u budućnost u kojoj treba graditi mostove suradnje, a ne zidove stoljetnih podjela, poruke su odašlane sa Svečane akademije proslave 100. obljetnice otkako je Rijeka postala sjedište biskupije, a crkva sv. Vida katedralom, održane 15. rujna u riječkom HNK-u Ivana pl. Zajca. Akademiju su u prepunom kazalištu pratili brojni ugledni uzvanici, predstavnici civilne uprave, ustanova i institucija te talijanska generalna konzulica u Rijeci Iva Palmieri. Uz svećenike i predstavnike redovničkih zajednica i župa Riječke nadbiskupije, tu su bila i trojica biskupa Riječke metropolije, voditelji karitativnih i obrazovnih ustanova, vjeroučitelji te brojni suradnici u različitim pastoralnim i karitativnim projektima.

Program je, uz nastupe zbora Katoličke osnovne škole Josip Pavlišić, Nebeskih iskrica Župe sv. Mateja, Trsatskih koralista i ansambla Lilia, Zbora župe Mrkopalj, Katedralnog zbora i Andreja Grozdanova, ponudio i crtice iz povijesti sa završetkom u sadašnjem trenutku. Glumci HNK-a čitali su pisma riječkih biskupa i nadbiskupa, podsjetili na ratna stradanja, ali i posjet pape Ivana Pavla II., te završili tekstovima korisnika Hospicija i Prihvatilišta za beskućnike. Tekstove su čitali Denis Brižić, Andrea Tich i Alen Polić. Završni tekst Roberte Nikšić o migrantima pročitao je Olivera Baljak, a akademija je završena Himnom sv. Vidu, koju je maestro Giovanni Geraci skladao upravo za proslavu ovog riječkog jubileja.

Svečana akademija, programom koji je moderirala Helena Anušić, tako

je dala presjek povijesti multikulturne i multinacionalne mjesne Crkve koja na tom nasljeđu nastavlja graditi svoje poslanje naviještanja Krista svim ljudima, a posebno pomažući onima najpotrebitijima. Akademija je trebala biti održana na sam dan uspostave Riječke biskupije 25. travnja, ali odgođena je zbog smrti pape Franje.

Riječki nadbiskup Mate Uzinić, otvarajući akademiju, zahvalio je svima koji su se svojim životom ugradili u povijest ove nadbiskupije uz molitvu za one koji su pokojni. Pozvao je na zajedništvo u nastavku poslanja mjesne Crkve. „Želimo zahvalno pogledati svoju prošlost, isto tako i našu sadašnjost, ono što danas jesmo, ali i zajedno pogledati u budućnost. Neka nam večerašnji susret pomogne da nastavimo biti hodočasnici nade.“ Podsjetio je tako da je ge-

Davor Vašiček, v.d. rektora Sveučilišta u Rijeci

“Nadbiskupija i sveučilište već desetljećima dijele zajedničko poslanje, a to je traganje i tumačenje istine, njegovanje dijaloga i izgradnje društva u kojem se znanje i vjera ne isključuju, nego međusobno nadopunjuju”, rekao je Vašiček, koji je zahvalio i nadbiskupu u miru Ivanu Devčiću, koji je tijekom svog upravljanja nadbiskupijom uvijek svesrdno poticao i razvijao kvalitetan odnos sa Sveučilištem u Rijeci. Vašiček je nadbiskupa Matu Uzinića nazvao čovjekom iznimne širine, razumijevanja i prihvatanja različitosti, koji pokazuje skromnost i poniznost u svojim izjavama, kao i razumijevanje za suvremene izazove društva te je uzor svakom mladom čovjeku.

Iva Rinčić, riječka gradonačelnica

Suradnja Rijeke i Riječke nadbiskupije utemeljena je na vrijednostima solidarnosti, zajedništva i brige za bližnje. “Ovom prigodom želim posebno zahvaliti našem nekadašnjem nadbiskupu Ivanu Devčiću, kao i nadbiskupu i metropolitu Mati Uziniću, na otvorenosti i kontinuiranoj suradnji, kao i na tome što su uvijek bili spremni zajednički odgovarati na potrebe naših građana. Kroz tu suradnju, tijekom godina razvijeni su brojni projekti koji i danas čine razliku u životima mnogih...” Rijeka je zahvaljujući tom zajedništvu postala mjesto gdje poštovanje, solidarnost i odgovornost prema drugome nisu samo riječi, već svakodnevna praksa, rekla je gradonačelnica te

slo Jubileja opće Crkve odabrano i kao misao vodilja proslave riječkog jubileja.

Pastor Baptističke Crkve iz Rijeke Giorgio Grlj govorio je u ime svih drugih vjerskih zajednica na području nadbiskupije. Prisjetio se višedesetljetne ekumenske i međureligijske povezanosti vjerskih zajednica te istaknuo kako one i dalje moraju nastaviti zajedno moliti i služiti ljudima u potrebi.

Gradonačelnica Rijeke Iva Rinčić uputila je snažnu poruku zajedništva, dijaloga i suradnje istaknuvši posebno karitativne projekte na usluzi građanima i migrantima. „Gradimo društvo u kojem se poštuje dostojanstvo svakog čovjeka i u kojem briga za bližnjeg postaje glavni temelj.“

Na njezine riječi nadovezao se župan Ivan Lukanović također podsjetivši na zajedničke projekte koji su na pomoć stanovnicima županije i nadbiskupije. Davor Vašiček, v. d. rektora Sveučilišta u Rijeci, pozvao je na izgradnju društva u kojem se znanje i vjera ne isključuju nego nadopunjavaju i u tome pronašao temelje buduće suradnje.

MISA U KATEDRALI

Prije akademije nadbiskup Uzinić predvodio je misu u katedrali sv. Vida na svetkovinu Gospe Žalosne, suzaštitnice riječke katedrale, uz trojicu biskupa Riječke metropolije i brojne svećenike i vjernike. U crkvi koja je prije 100 godina postala katedralom nadbiskup je propovijed posvetio svom prethodniku, nadbiskupu u miru Ivanu Devčiću, koji u ovoj godini također proslavlja jubileje, zlatni svećenički, pedeset godina svećeničke službe te srebrni biskupski jubilej, dvadeset pet godina biskupske službe. Učinio je to citirajući njegova promišljanja o Mariji i Crkvi.

„Budući da, zbog njegove bolesti, te obljetnice nećemo moći proslaviti na drugačiji način, želio bih da ovo naše slavlje suzaštitnice naše katedrale, Majke Božje Žalosne, bude barem na taj način proslava tih velikih obljetnica i znak naše zahvalnosti za njegovo svećeničko i biskupsko služenje našoj Riječkoj nadbiskupiji.“

Nadbiskup Devčić u svojoj je knjizi „Obzori nade. Tragom kršćanskog humanizma“, u tekstu pod naslovom „Asocijacije uz blagdan Velike Gospe“, još kao profesor filozofije promišljao o Mariji koja je Crkvi majka, i Crkvi, kojoj je Marija dana za majku. „Poruka i pouka promišljanja nadbiskupa Devčića dvostruka je. Prvo, učimo se od Marije povjerenju u Boga – uvijek, pa i onda kad je to teško. Drugo, učimo se od Marije kakvi trebamo biti prema drugima, onima kojima smo poslani naviještati i svjedočiti evanđelje, kako bi i oni mogli razumjeti da Bog nije onaj koga se trebaju bojati nego onaj koji ih ljubi, kojemu je stalo do svakoga: on je i Otac i Majka.“

Za kraj nadbiskup Uzinić pročitao je čestitku nadbiskupu u miru Ivanu, koju mu je, povodom jubileja svećeničkog ređenja, uputio papa Lav XIV.

Svečana akademija u riječkom kazalištu bila je prenošena uživo i još uvijek je dostupna na YouTube kanalu Riječke nadbiskupije.

D. Delonga

istaknula zahvalnost i poštovanje prema svima koji su kroz minula desetljeća gradili mostove suradnje između Grada i Nadbiskupije.

„To su temelji na kojima danas stojimo i na kojima ću nastaviti graditi otvorene, iskrene i prijateljske odnose. Crkva je vječna, ali biti vječnim ne znači biti neosjetljivim na sadašnjost. Neki su zadovoljni kada Crkva šuti, jer šutnju tumače kao podršku. Ali nadbiskup Uzinić zna da to nije pravi put: u najboljoj maniri nasljeđa otvorenosti pape Franje, kritičan je prema vlasti i aktualnim zbivanjima. Rijeka može biti ponosna na svog nadbiskupa: on vraća vjeru i vjernicima i onima koji se takvima ne izjašnjavaju. On vraća Crkvi ulogu koju je izvorno imala: ulogu savjesti društva.“

Katedralni zbor Cantores Sancti Viti

Zbor župe Mrkopalj

Nebeske iskrice župe sv. Mateja

Trsatski koralisti i ansambl Lila

Andrej Grozdanov

Dva, od ukupno četiri temeljna dokumenta Sabora govore o ulozi vjernika laika u Crkvi i društvu: Dogmatska konstitucija *Lumen gentium* (Svjetlo naroda) i pastoralna konstitucija *Gaudium et spes* (Radost i nada).

Dругi vatikanski sabor počeo je s radom 11. listopada 1962. godine, a otvorio ga je papa Ivan XXIII. Trajao je do 8. prosinca 1965., kada ga je zatvorio papa Pavao VI. Na četirima zasjedanjima koncilski oci objavili su 16 dokumenata, među kojima se ističu četiri konstitucije: *Dei Verbum* (o Božanskoj objavi), *Lumen gentium* (o Crkvi), *Sacrosanctum Concilium* (o liturgiji) i *Gaudium et spes* (o ulozi Crkve u suvremenom svijetu). Na saboru se okupilo 2540 koncilskih otaca s pravom glasa.

Možemo slobodno reći da je Drugi vatikanski sabor bio prekretnica u definiranju mjesta i uloge Crkve u suvremenom svijetu kao i odnosa unutar Crkve. Sabor je, kao nikada prije u povijesti Crkve, u dokumentima progovorio o ulozi vjernika laika u poslanju Crkve. Dva temeljna dokumenta Sabora govore o ulozi vjernika laika u Crkvi i društvu. *Lumen gentium* naglašava teološki identitet laika i upućuje poziv na svetost svakom vjerniku. *Gaudium et spes* govori o mjestu i djelovanju laika u Crkvi u svijetu. Sabor je donio i Dekret o apostolatu laika – *Apostolicam Actuositatem* koji detaljnije opisuje na koji način vjernici laici ostvaruju poslanje Crkve u svijetu.

Na ovoj stranici donosimo poticajne poruke vjernicima laicima iz dvije temeljne konstitucije.

DD

Drugi vatikanski sabor

Potvrda uloge vjernika laika

Svima je dakle jasno da su svi vjernici, bilo kojeg staleža i stupnja, pozvani na potpuni kršćanski život i na savršenu ljubav. Po toj se svetosti i u zemaljskom društvu promiče humaniji način života. (LG 40)

LUMEN GENTIUM (LG) – O CRKVI

LG 31 Pod imenom „laik“ ovdje se razumiju svi vjernici osim članova svetoga reda i redovničkog staleža odobrenog od Crkve, to jest vjernici koji, pošto su krštenjem združeni u jedno tijelo s Kristom, učinjeni Božjim narodom i na svoj način postali di-onici Kristove svećeničke, proročke i kraljevske službe, vrše, koliko na njih spada, u Crkvi i u svijetu misiju čitavoga kršćanskog naroda. Laicima je svjetovna narav svojstvena i vlastita.

LG 31 (nastavak) Zadaća je laika, po njihovu pozivu da traže kraljevstvo Božje baveći se vremenitim stvarima i, uređujući ih po Bogu, žive u svijetu, to jest u svim i pojedinim dužnostima i poslovima svijeta i u redovitim prilikama obiteljskog i društvenog života, kojima je kao protkan njihov život. Tu su oni od Boga pozvani da pridonesu; iznutra poput kvasca, posvećenju svijeta vršeći vlastitu dužnost, vođeni evanđeoskim duhom, i tako drugima otkriju Krista u prvom redu svijetleći svjedočanstvom svoga života, vjerom, nadom i ljubavlju.

LG 33 Apostolat je laika sudjelovanje u samom spasiteljskom poslanju Crkve, a za taj su apostolat svi određeni od samoga Gospodina po krštenju i potvrdi.

„Kod mnogih taj raskorak između vjere koju ispovijedaju i svagdašnjeg života valja ubrojiti među teže zablude našega vremena.“ (GS 43)

GAUDIUM ET SPES (GS) – O CRKVI U SUVREMENOM SVIJETU

GS 43 Koncil potiče kršćane, koji su građani jednoga i drugoga grada, svjetovnog i duhovnog, da nastoje svojim zemaljskim dužnostima vjerno udovoljavati, i to vođeni evanđeoskim duhom. Ostavljaju istinu oni koji zato što znaju da ovdje nemamo stalna prebivališta, nego da tražimo buduće, misle da zbog toga mogu zanemariti svoje zemaljske dužnosti, zaboravljajući da ih sama vjera još više obavezuje na njih, svakoga prema njegovu pozivu. Jednako se varaju oni koji, obratno, misle da se mogu tako predati zemaljskim poslovima kao da su ovi posve tuđi vjerskom životu, koji bi se po njihovu mišljenju sastojao samo u vršenju nekih čina kulta i nekih moralnih dužnosti. Taj nesklad kod mnogih između vjere koju ispovijedaju i svakidašnjeg života treba ubrojiti među najteže zablude našega vremena.

GS 43 (nastavak) Laici, koji aktivno sudjeluju u čitavom životu Crkve, ne samo da su dužni prožimati svijet kršćanskim duhom nego su također dužni da u svemu, i to usred ljudskog društva, budu Kristovi svjedoci.

GS 62 Poželjno je da veći broj laika stekne dovoljnu naobrazbu u svetim znanostima te da se mnogi od njih profesionalno dadu na taj studij i da ga produbljuju. No da bi oni mogli vršiti taj svoj zadatak, treba vjernicima, i klericima i laicima, priznati potrebnu slobodu istraživanja, mišljenja kao i poniznog i odvažnog izražavanja svoga mnijenja tamo gdje su kompetentni.

GS 75 Građani treba da goje velikodušnu i vjernu ljubav prema domovini, ali bez duhovne skučenosti, to jest tako da istodobno imaju pred očima dobro čitave ljudske obitelji, koja je združena raznim vezama između rasa, naroda i država.

Teološko-pastoralni seminar Riječke metropolije

Franjevački samostan Trsat, Aula Ivana Pavla II. - Subota 25. listopada 2025. u 9.00 sati

Vjernici laici u Crkvi i društvu

od Drugoga vatikanskog koncila do Sinode o sinodalnosti

- 9.00 Otvaranje Teološko-pastoralnog seminara
(moderator: Mario Gerić)
Uvodni pozdrav: Mate Uzinić, riječki nadbiskup
- 9.15 Plenarno predavanje: **Vjernici laici u svjetlu Drugog vatikanskog koncila i sinodalnoga hoda Crkve** (Branko Murić)
- 10.30 1. panel: **(Poslije)koncilski zaokret Crkve prema vjernicima laicima: od pasivnih primatelja pastoralne skrbi do učenika misionara / Vjernici laici u Crkvi: profili, duhovnost, sudjelovanje**
- *Povijesno-teološki pristup*: vjernici laici u povijesti Crkve; recepcija Drugog vatikanskog koncila u odnosu prema vjernicima laicima u svijetu i Hrvatskoj; laici u misijskom poslanju Crkve; teologija laikata; Crkva naroda ili narodna Crkva; opasnost „laicizacije“ Crkve; mjesto i uloga žene u Crkvi; laici u sinodalnom hodu; odnos moći i služenja, autoriteta i sudjelovanja itd.
- *Pastoralno-katehetski pristup*: svijest crkvenosti vjernika laika – između nekritičke lojalnosti Crkvi i nezanimanja za Crkvu; angažman vjernika laika u župama i crkvenim institucijama; pastoral i kateheza odraslih; formacija vjernika laika; laički pokreti i udruge; duhovnost laika: od pučke pobožnosti do tendencija tradicionalizmu i karizmatско-pentekostalnoj duhovnosti; radikalizacija vjere; klerikalizam vjernika laika; volonterstvo i institucionaliziranje laičkoga služenja itd.
Sudionici: s. Ana Thea Filipović, Marko Medved, Marina Šijaković
Moderatorica: Blaženka Jančić
- 12.15 2. panel: **Vjernici laici u društvu: evangelizacija svijeta**
Crkveno-sociološki pristup: prepoznatljivost i djelovanje vjernika laika u hrvatskom društvu, politici, akademskoj zajednici, kulturi i medijima; vjernici laici utopljeni u društvu, izvan društva, paralelnom društvu ili protiv društva; vjernici laici evangelizatori u sekularnom i pluralnom društvu; vjernici laici u politici između stranačke politike, djelotvorne ljubavi po evanđelju i autonomije vremenitih vrednota; doprinos školskog vjeronauka izgradnji odgovornih građana; katolička i crkvena učilišta za stručne ljude i zrele vjernike; vjernici laici u dijalogu između Crkve i društva; vjernici laici i migranti; uključenost vjernika laika u ekumenski i međureligijski dijalog itd.
Sudionici: fra Ivan Šarčević, Anton Šuljić, Ana Marčinko, Tomislav Kovač
Moderatorica: Maja Petranović
- 13.30 **Plenarna rasprava**
Moderatorice: Blaženka Jančić, Maja Petranović

Organizator:

Metropolitanski pastoralni institut u Rijeci

Programski odbor: Mate Uzinić, predsjednik, Tomislav Kovač, Ana Marčinko, Marko Medved, Branko Murić, Bruna Velčić.

Ove, jubilarne 2025. godine, opća Crkva prisjeća se i 1700. obljetnice Prvog ekumenskog sabora u Niceji, Crkva u Hrvatskoj 1100. obljetnice nacionalnih splitskih crkvenih sabora, a Republika Hrvatska 1100. obljetnice Hrvatskoga Kraljevstva.

Mi u Riječkoj nadbiskupiji obilježavamo 100 godina da je Rijeka, 1925. odlukom pape Pija XI., postala biskupijskim središtem. Ovim kolokvijem prisjetit ćemo se i 60. obljetnice završetka Drugog vatikanskog sabora, 8. prosinca 1965.

CILJEVI SKUPA:

- razmotriti i vrednovati mjesto i ulogu vjernika laika u svjetlu naučavanja Drugog vatikanskog koncila i poslijekoncilskog učiteljstva
- pridonijeti većoj svijesti crkvenosti kod svih krštenih kao i odgovornosti svih krštenih za dosljedan život po evanđelju, za evangelizaciju i crkveno zajedništvo
- osvijestiti da prema dogmatskoj konstituciji *Lumen gentium* poslanje laika u svijetu (apostolat-evangelizacija) nije mandat koji se prima od hijerarhije nego obveza po krštenju
- upoznati različite profile vjernika laika i laičkog angažmana u Crkvi i društvu, osobito u Hrvatskoj
- senzibilizirati vjernike laike, svećenike i crkvenu hijerarhiju u Hrvatskoj za veće međusobno povjerenje, dijalog i suradnju, u koncilskom i sinodalnom duhu zajedništva i suodgovornosti
- pridonijeti većoj prepoznatljivosti, priznanju i zalaganju vjernika laika u Crkvi u Hrvatskoj i hrvatskom društvu
- odaslati pozitivnu poruku o vjernicima laicima Crkvi u Hrvatskoj i hrvatskom društvu
- pokrenuti dijalog i suradnju među vjernicima laicima te ih potaknuti na koordinirano djelovanje u vidu organizacije redovitih skupova ili prigodnih tematskih i drugih susreta.

Razgovor: Blaženka Jančić, urednica odjela Religija Hrvatskoga radija HRT-a

Na Hrvatskom radiju radi od 1993., a 2003. postaje urednica novouspostavljene redakcije Religijskog programa u Informativnom programu Hrvatskog radija. Danas je urednica programskog odjela Religija Hrvatskoga radija.

Sudjeluje u medijskom praćenju za Hrvatski radio gotovo svih važnih vjerskih događaja te izvještava s događaja i područja djelovanja Katoličke Crkve, drugih religija i vjerskih zajednica, uređuje emisije Duhovna misao, Susret u dijalogu, Ljudi vjere, Trag vjere i druge.

Bila je pozvana članica Sinode Zagrebačke nadbiskupije. Dobitnica je Godišnje nagrade HRT-a 2024. te Godišnje nagrade Hrvatskog društva katoličkih novinara 2022. godine. Za uređivanje radijskih religijskih emisija dobila je i priznanje povodom 500 godina reformacije. Diplomirala je na Katehetskom institutu KBF-a u Zagrebu 1997. Sa suprugom Draženom ima sina Luku.

Razgovarala: Bruna Velčić

Vrijeme „priopćenja“ daleko je iza nas, susreti na društvenim mrežama nestvarni su, a dijalog lažan. Potrebni su nam stvarni susreti i prilike za razgovor i razmjenu mišljenja.

Moramo tražiti stvarna mjesta susreta i dijaloga

■ **Urednica ste i novinarka Odjela religija Hrvatskoga radija HRT-a, redovito pratite sve važne vjerske događaje u Hrvatskoj i šire te uređujete više emisija. Kojim se ciljevima vodite i s kakvim se izazovima susrećete u svom radu?**

Novinarka sam u javnom mediju koji s posebnom pažnjom brine o ciljevima i programskim usmjerenjima. Stoga, kad je riječ o području religije, ciljevi su nam promicati opće vrijednosti, zajedništvo i duhovnost, osobito brigu za ranjive skupine društva, religijsku pismenost i kulturu, razvijati bogatstvo različitih religijskih učenja i vjerovanja, ekumenizam i međureligijski dijalog, toleranciju u društvu te pružati vjerodostojnu i nepristranu informaciju o religiji.

U religijskom programu danas izazovi su bitno drugačiji nego što su bili prije tridesetak godina. Suočeni s razvojem novih medija borimo se privući publiku, ali ne odustajemo od zadanih ciljeva. To nije lako, osobito u ovom našem području. Mi u javnom mediju, usu-

đujem se reći, imamo povlašteno mjesto i mislim da smo u javnosti prepoznati po relevantnosti i načinu na koji pristupamo temama.

■ **Radite kao novinarka, ali ste i teološki obrazovani – diplomirali ste na Katehetskom institutu KBF-a u Zagrebu. U svojim emi-**

Opasnost koju vidim na našoj medijskoj sceni jest u tome da pomoću dobre novinarske metode i pomoću danas atraktivnih i sveprisutnih medijskih alata kao što su društvene mreže dominiraju religijski i duhovni sadržaji koji nisu samo površni nego su i puni netočnosti i kao takvi imaju velik doseg.

sijama često ugošćujete teologe čime pokazujete da Vam je teologija važna. Koliko je teološko obrazovanje važno za osobe koje djeluju u medijima?

Mislim da je teološko obrazovanje veoma važno za one novinare koji izvještavaju ili na neki drugi način obrađuju teme iz područja djelovanja i nauka Katoličke Crkve, kao i drugih vjerskih zajednica i religija. Razloge vidim u odgovornosti koju takvi novinari dijelom imaju i za nečiji duhovni život. Katolička Crkva nije samo institucija i medijsko praćenje Crkve nije samo izvještavanje o nauku, novim dokumentima, odlukama i porukama pape ili Dikasterija. Crkva je zajednica Kristovih vjernika, to su ljudi koji žive to crkveno zajedništvo, ljudi koji imaju svoje uspone i padove, koji žele rasti u svojoj vjeri. Zato je naša odgovornost kompleksna, moramo biti objektivni, prenijeti cjelovitu informaciju i istodobno biti svjesni da sudjelujemo i u formaciji vjernika, ali i onih koji nisu u vjeri ili su se udaljili od nje.

Kako bi novinar uopće mogao pratiti aktualne teme koje su danas prisutne u Crkvi, mora poznavati teologiju, a onda i svu složenost teoloških grana – od dogmatike, socijalnog učenja Crkve, moralnog nauka, crkvene povijesti, do

KAO DA SE STALNO BRANIMO OD NEKIH OPASNOSTI ZA NAŠU POBOŽNU KOMOCIJU

■ **Sinoda o sinodalnosti nastojala je adresirati i polarizaciju vidljivu u Crkvi. Kako gledate na polarizaciju i što nam je činiti kako bi raznolikost mišljenja bila bogatstvo, a ne izvor razdora?**

Nismo se naučili kulturi dijaloga. Ponekad imam dojam da nam nedostaje dijaloga, da ne želimo čuti drugoga, da nam smeta ako se svi ne slažemo oko neke teme, da previše prostora dajemo istomišljenicima. Kritizira se čak i papa, kritiziraju se crkveni pastiri kad primjerice pozivaju vjernike da u molitvama i u svojem djelovanju budu blizu siromasima, odbačenima, ljudima na margini, migrantima, prihvaćaju druge i drugačije. Etikete tako olako dijelimo i međusobno se isključujemo. Kao da se stalno branimo od nekih opasnosti za našu pobožnu komociju.

Kao što sam već spomenula, moramo stvarati mjesta dijaloga i učiti da nas drugi i njegovo drugačije mišljenje obogaćuje i pomaže nam u vlastitoj spoznaji i rastu. Crkva je po svojem poslanju prostor za takve susrete, ali i mi u medijima imamo tu odgovornost.

kanonskog prava i dr. Opasnost koju vidim u našem području i na našoj medijskoj sceni jest u tome da pomoću dobre novinarske metode i pomoću danas atraktivnih i sveprisutnih medijskih alata kao što su društvene mreže dominiraju religijski i duhovni sadržaji koji nisu samo površni nego su i puni netočnosti i kao takvi imaju velik doseg. Zaista je umijeće učiniti da neka ozbiljno obrađena teološka tema, bez podilaženja, ima takav doseg.

■ **Iz Vaše perspektive, kako ocjenjujete crkvene i vjerske teme prisutne u našim medijima – gdje su naglasci, nedostaje li nekih tema za koje smatrate da bi trebale biti prisutnije?**

Mislim da smo zapeli negdje u tom traženju kako zainteresirati i privući publiku, kako doći do ljudi i kakve im sadržaje ponuditi. Nerijetko se zanemaruju one teme i oni sadržaji koje primjerice posljednjih desetak, petnaestak godina promiče i sama Katolička Crkva kao što je Sinoda o sinodalnosti, briga za ljude na margini, za migrante, pastoral braka i obitelji, ili se zadržimo površno oko nekih tema, tek toliko da se ponovno podijelimo oko nekih pitanja. I sama se pitam koja su to mjesta, jesu li to mediji, javni događaji, tribine, teološki fakulteti, župe, koje su to situacije koje bi bile ili bi trebale biti mjesta susreta i dijaloga oko tema koje su danas važne sveopćoj Crkvi, a koje bi valjalo raspraviti, staviti u ovaj naš kontekst i, na koncu, djelovati na način kako je to prikladno i dobro za ovaj naš prostor i vrijeme, odnosno djelovati kršćanski.

■ **Ove godine obilježavamo 60 godina od završetka Drugog vatikanskog koncila. Tom je prigodom Riječka nadbiskupija odlučila posvetiti svoj godišnji Teološko-pastoralni seminar Riječke metropolije temi „Vjernici laici u Crkvi i društvu od Drugoga vatikanskog koncila do Sinode o sinodalnosti“. Vi ćete moderirati jedan od predložene**

nih panela u kojima će sudjelovati zajedno svećenici i laici. O kojim će se temama razgovarati i u čemu leži vrijednost takvih susreta?

Nadovezat ću se na prethodni odgovor. Trebamo stvarati stvarna mjesta susreta i dijaloga. Vrijeme „priopćenja“ daleko je iza nas, susreti na društvenim mrežama nestvarni su, a dijalog lažan. Dakle, potrebni su nam stvarni susreti i prilike za razgovor i razmjenu mišljenja. Pitanje laika jedna je od prevažnih tema u našem društvu i mislim da zaista imamo o čemu promišljati, pogotovo kada vidimo da se laici sve više angažiraju u svim područjima života, da stvaraju i vode udruge i zajednice, organiziraju različite skupove i traže načine kako ostvariti svoje poslanje.

Nerijetko se zanemaruju one teme i oni sadržaji koje, primjerice, posljednjih desetak, petnaestak godina promiče i sama Katolička Crkva, kao što je Sinoda o sinodalnosti, briga za ljude na margini, za migrante, pastoral braka i obitelji, ili se zadržimo površno oko nekih tema tek toliko da se ponovno podijelimo oko nekih pitanja.

Drago mi je da je Riječka nadbiskupija prepoznala važnost ove teme. Budući da sam pozvana moderirati jedan od panela, nadam se jednom otvorenom promišljanju i razgovoru o ulozi laika u Crkvi i društvu iz perspektive Drugog vatikanskog koncila, ali i na koji se način ta uloga ostvaruje danas, gdje se i kako formiraju laici, u kojim životnim područjima dominira njihovo djelovanje, po čemu su prepoznatljivi u društvu, u politici, kulturi, znanosti, koja je uloga žena u Crkvi, koliko su one prisutne u upravljačkim tijelima crkvenih institucija i stvara li Crkva prostor za njih, je li laicima stran sinodalan način razmišljanja i kako će provoditi odluke Sinode o sinodalnosti, jesu li se odmaknuli od klerikalnog načina razmišljanja...

■ **Nakon završetka Sinode o sinodalnosti Crkva je započela provedbenu fazu Sinode s ciljem da se sinodalnost usvoji ne samo kao metoda nego kao srž identiteta Crkve na svim razinama, počevši od naših mjesnih Crkava i zajednica. Temom sinodalnosti bavite se u svojim emisijama, a bili ste i pozvana članica Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije. Kakvo je Vaše iskustvo sinodalnosti u Crkvi i koliko je sinodalnost važna za budućnost Crkve?**

Zahvalna sam zagrebačkom nadbiskupu (sada u miru) kardinalu Josipu Bozaniću što me pozvao da sudjelujem u Drugoj sinodi Zagrebačke nadbiskupije. Bila sam zaista oduševljena načinom kako ta cijela institucija Sinode funkcionira, ali i zainteresiranošću, entuzijazmom i predanošću svih članova Sinode koji su se iskreno trudili dati svoj doprinos tijekom sjednica. Doista je to bilo mjesto u kojem učvrstite vjeru u djelo Duha Svetoga. Bila sam pozvana članica skupine „Crkva i mediji“ u području „Crkva zagrebačka u hrvatskome društvu“. Imali smo priliku izreći svoja mišljenja, ali i zajednički predložiti našem nadbiskupu zaključke do kojih smo došli. To iskustvo zaista me obogatilo i potaknulo da bolje razumijem sinodalne procese na razini opće Crkve.

Ne zato što je to, eto, meni bilo lijepo iskustvo nego zato jer me to potaknulo na veću odgovornost, na propitivanje, na izgradnju vlastite vjere i, na koncu, na ono ključno – kako je to lijepo i smisleno sažeto u tri riječi Sinode o sinodalnosti – zajedništvo, sudjelovanje i poslanje. Sinodalnost je važna za budućnost Crkve upravo zbog te tri stvarnosti – naša je budućnost naša zajednička odgovornost, naš zajednički hod, svatko u svojoj odgovornosti i svome poslanju. Potrebno je to više osvijestiti i raditi dalje onako kako nam ova Sinoda o sinodalnosti nalaže u svojim zaključcima – to je proces koji treba živjeti i koji trebaju poticati mjesne Crkve.

Svećenička skupština

Svećenici Riječke nadbiskupije okupili su se 29. rujna u Nadbiskupskom domu u Rijeci na redovitoj svećeničkoj skupštini na početku pastoralne godine, koja je u znaku proslave Jubileja cijele Crkve i riječke 100. obljetnice otkako je Rijeka postala sjedište biskupa.

Nadbiskup Mate Uzinić u uvodnim je riječima svećenicima dao poticaje za pastoralno djelovanje istaknuvši kako poslanje Crkve nije zadaća samo svećenika, nego svih vjernika. Vikar za pastoral Mario Gerić podsjetio je na nastavak sinodalnog hoda Katoličke Crkve, a u nastavku skupštine svećenicima su predstavljene projekti Caritas, digitalizacije župne administracije te formacije mladih.

Nadbiskup Uzinić podsjetio je da su osnovne smjernice za djelovanje Crkve dane već u studenom prošle godine u Završnom dokumentu XVI. Skupštine biskupske sinode, a na njih je nadovezao i poticaje pape Lava XIV. u nedavnom govoru na skupštini Rimske biskupije.

Papa je pred svoju Rimsku biskupiju stavio tri cilja koja je nadbiskup Uzinić usvojio i kao ciljeve Riječke nadbiskupije za ovu pastoralnu godinu. Oni su usmjereni na programe kršćanske inicijacije i evangelizacije, uključivanje mladih i obitelji u život Crkve te trajnu formaciju vjernika na svim razinama.

Svećenike je pozvao na pastoral koji ne ponavlja uvijek isto, nego uči, uvodi, prati, oblikuje odnose i tako utječe i na društvo, osobito u brizi za najsiromašnije i najslabije.

Nakon ovih riječi poticaja i prijedloga za daljnje djelovanje nadbiskup Uzinić zahvalio je svećenicima na svemu što već čine.

Vikar za pastoral Mario Gerić podsjetio je da zaključci XVI. Skupštine biskupske sinode spadaju u redovno učiteljstvo pape te ih tako treba i prihvatiti. U tijeku je 3. faza provođenja sinodalnog hoda Katoličke Crkve, faza nastojanja da sinodalne smjernice

„Pozivam vas da, u duhu smjernica pape Lava, zajedno planiramo, hrabro isprobavamo novo i vjerno služimo Božjem narodu“, poručio je svećenicima nadbiskup Mate Uzinić.

Poslanje Crkve **zadaća** je svih vjernika

„Sinodalni hod želimo nastaviti i nastavljamo u svjetlu našeg riječkog jubileja. On je započeo proslavom nadbiskupijskog nebeskog zaštitnika 15. lipnja ove godine i traje do sljedeće proslave Sv. Vida. To slavlje ne iscrpljuje se u sjećanju na taj povijesni trenutak nego usmjerava našu pažnju na sadašnjost i traži da pastoralnim nastojanjima odgovorimo izazovima aktualnog povijesnog trenutka“, rekao je vikar za pastoral Mario Gerić.

postanu sastavni dio života Crkve koja je usmjerena što autentičnijem ostvarenju zajedničkog poslanja, naviještaju Radosne vijesti svim ljudima našega vremena.

Projekte Caritas Riječke nadbiskupije predstavile su ravnateljica Marijana Medanić i suradnica s. Šarbela Miočić. Pozvale su svećenike na suradnju u prepoznavanju potrebitih i potencijalnih novih korisnika u svojim župama. O digitalizaciji župne administracije govorio je

kancelar Goran Žan Lebović Casalonga te svećenici Josip Tafra i Šimo Marinović, koji koriste neke od ponuđenih programa i baza podataka. Digitalizacija je proces koji je nužan, a može biti i od velike pomoći župniku, kako su to posvjedočili svećenici.

Na kraju skupštine mladi animatori, predvođeni povjerenikom za mlade Laurentom Kružićem, predstavili su program Vidformacija – vidim i djelujem.

IZ GOVORA PAPE LAVA XIV. NA SKUPŠTINI RIMSKE BISKUPIJE 19. RUJNA

Sinodalnu dinamiku treba njegovati u stvarnim okolnostima svake mjesne Crkve. To znači, prije svega, raditi na aktivnom sudjelovanju svih u životu Crkve. U tom smislu, jedno od sredstava za jačanje vizije sinodalne i misijske Crkve jesu savjetodavna tijela. Ona pomažu Božjem narodu da u potpunosti živi svoj krsni identitet, da ojača vezu između zaređenih službi i zajednice te da usmjerava proces koji ide od zajedničkog razlučivanja do pastoralnih odluka.

....

Opasnost je da te stvarnosti izgube svoju funkciju sredstava zajedništva i svedu se na nekoliko sastanaka, na kojima se

raspravlja o par tema, a zatim se svatko vraća razmišljanju i življenju pastora izolirano, unutar granica vlastite župe ili prema vlastitim shvaćanjima.

Danas, kao što znamo, u svijetu koji je postao složeniji i u gradu koji se kreće velikom brzinom te u kojem ljudi žive u stalnoj pokretljivosti, trebamo zajednički promišljati i planirati, prelazeći unaprijed zadane granice i iskušavajući zajedničke pastoralne inicijative. Stoga vas potičem da ta savjetodavna tijela učinite istinskim prostorima zajedničkog života u kojima se može živjeti zajedništvo, mjestima rasprave u kojima se može ostvarivati zajedničko razlučivanje te krsna i pastoralna suodgovornost.

Duhovna pričest (I. dio)

Sveti Toma uči da je Krist stvarno prisutan u euharistiji i da onaj tko iz opravdana razloga ne može primiti sakrament, ali ga žarko želi, može primiti njegov učinak – slično kao kod krštenja željom.

Piše: Goran Žan
Lebović Casalonga

Foto: Najstariji ikonografski predložak bl. Gracije Kotorskog iz Svetišta bl. Gracije iz Mula. Životopisci kažu da su mu misli u svakom trenutku rada bile usmjerene k euharistijskom Isusu. Tako je i poznata zgoda iz vrta kada je, poslušajući poglavaru, otišao raditi bez mogućnosti prisustvovanja svetoj misi. Misliva okrenut onome što se u crkvi događalo u trenutku podizanja, prema nekim izvorima, na zvuk zvonca okrenuo se prema crkvi i kleknuo kako to inače činimo kada svećenik podiže hostiju. U tom trenutku imao je dar viđenja u kojem su se zidovi crkve raskrili, a svećenik u rukama nije držao hostiju već dijete Isusa obasjano svjetlošću.

Duhovnu pričest možemo definirati kao pobožnu i iskrenu želju vjernika da primi Isusa Krista u euharistiji, sjedinjujući se s njim po vjeri i ljubavi, u okolnostima kada sakramentalna pričest nije moguća. Dakle, osoba, iako fizički ne prima euharistiju (tj. ne pričešćuje se sakramentalno), po vjeri i ljubavi u duhu prima Isusa Krista, izražavajući želju da ga primi u svoje srce i da bude s njim sjedinjena.

ANĐEOSKI NAUČITELJ O DUHOVNOJ PRIČESTI ILI PRIČESTI ŽELJOM

Anđeoski naučitelj, sv. Toma Akvinski, uspoređujući krštenje i pričest željom u svom djelu Summa Teologije, III, q. 80, a. 1, piše: „Kao što je već rečeno iznad (III, 73, 3), učinak sakramenta može postići svaki čovjek ako ga primi u želji, iako ne u stvarnosti. Stoga, kao što su neki kršteni krštenjem želje, po svojoj želji za krštenjem, prije nego što su kršteni vodom, tako isto neki blaguju ovaj sakrament duhovno prije nego što ga prime sakramentalno. To se događa na dva načina: po želji za primanjem samog sakramenta – i tako se kaže da su kršteni ili da blaguju duhovno, a ne sakramentalno, oni koji žele primiti te sakramente, otkako su ustanovljeni; po slici (figuri) – tako Apostol kaže (1 Kor 10, 2–4) da su oci starine bili 'kršteni u oblaku i u moru' te da su 'jeli duhovnu hranu i pili duhovno piće'. Ipak, sakramentalno blagovanje nije bez vrijednosti jer stvarno primanje sakramenta donosi učinak potpunije nego sama želja za njim – kao što je već rečeno i za krštenje (III, 69, 4, ad 2).“

Sveti Toma dakle uči da je Krist stvarno prisutan u euharistiji i da onaj tko iz opravdana razloga ne može primiti sakrament, ali ga žarko želi, može primiti njegov učinak – slično kao kod krštenja željom. Stoga je za njega duhovna pričest gorljiva želja za primanjem Isusa u Presvetom Sakramentu i zagrljaj ljubavi kao da smo ga već primili.

DUHOVNA PRIČEST U CRKVENIM DOKUMENTIMA

Praksa pričesti željom opisuje se u poglavlju VIII. Dekreta o sakramentu euharistije (Tridentski sabor, XIII. sjednica, 11. X. 1551.): „Što se pak primanja tiče, naši oci pravilno i mudro razlikuju tri načina primanja tog svetog sakramenta (op. euharistije). Neki su naime učili da ga neki primaju samo sakramentalno, kao (npr.) grešnici; drugi ga primaju samo duhovno, oni naime koji željom blaguju predloženi nebeski kruh, te živom vjerom 'ljubavljaju djelotvornom' [Gal 5,6], osjećaju njegove plodove i korist; treći pak (to čine) ujedno sakramentalno i duhovno [kan. 8]; to su naime oni koji su se prije ispitali i poučili da k tom božanskom stolu trebaju pristupiti obukavši svadbenu haljinu [usp. Mt 22, 11 sl.].“

U enciklici sv. Ivana Pavla II. iz 2003. pod naslovom *Ecclesia de Eucharistia*, br. 34, Papa govori, citirajući crkvenu naučiteljicu sv. Tereziju Avilsku: „Upravo je stoga prikladno u duši gajiti trajnu želju za euharistijskim Sakramentom. Iz ovoga se razvila praksa 'duhovne pričesti' koja se stoljećima sretno ustalila u Crkvi i koju sveti učitelji duhovnog života preporučuju.“ Sveta Terezija od Isusa pisala je: „Kad se ne pričestite i ne sudjelujete na misi, možete se duhovno pričestiti, što je veoma korisno... tako se u vas utiskuje mnogo ljubavi našega Gospodina.“

Nastavljajući se na taj nauk, papa Benedikt XVI. u postsinodalnoj pobudnici *Sacramentum Caritatis*, br. 55, piše: „Čak i kada nije moguće pristupiti sakramentalnom zajedništvu, sudjelovanje u misi ostaje potrebno, valjano, znakovito i plodonosno. U takvim je okolnostima dobro njegovati želju za punim sjedinjenjem s Kristom, primjerice prakticiranjem duhovne pričesti, koju je hvalio Ivan Pavao II., a preporučivali učitelji duhovnoga života.“

Raising Hope

Početkom listopada u Castel Gandolfu, pokret *Laudato si* organizirao je tematsku konferenciju povodom 10. obljetnice istoimene enciklike na kojoj je sudjelovalo 400 istaknutih stručnjaka i još toliko gostiju, aktivista i vjerskih vođa iz cijelog svijeta.

Kako postati akcijski junak u zaštiti okoliša

Političku karijeru i društvenu zauzetost Arnold Schwarzenegger je velikim dijelom posvetio pitanju okoliša te je stigao u Rim kako bi podržao napore Katoličke Crkve u zaštiti stvorenog svijeta.

Piše:
Anđela Jeličić Krajcar

D deset godina nakon objavljivanja enciklike *Laudato si'* pape Franje nastavlja se pokret započet možda već izborom papinskog imena. Jer Franjo Asiški, uz evanđeoski radikalizam, nasljedovanje Krista, siromaštvo, čistoću, sa sobom nosi i poseban odnos prema prirodi, prema stvorenom svijetu, u kojem asiški siromah iščitava Božju ljubav za sva stvorenja. I Franjo Rimski, kako ga je nedavno nazvao jedan kardinal, slijedi Franju Asiškog u ljubavi prema svemu stvorenom, a Franjina enciklika *Laudato si'* iz 2015. godine pisani je trag te zauzetosti.

„Ekološka enciklika“ pape Franje sustavno je pokazala duhovne i teološke temelje brige za stvoreni svijet, obraćajući se ne samo kršćanima već svim ljudima pozivom na ekološko obraćenje. Početkom listopada pokret *Laudato si* organizirao je tematsku konferenciju povodom 10. obljetnice enciklike u Castel Gandolfu, na kojoj

je sudjelovalo 400 istaknutih stručnjaka i još toliko gostiju, aktivista, vjerskih vođa iz cijelog svijeta.

Papa Lav 14. tom je prigodom podsjetio da svi imamo odgovornost prema stvorenom svijetu: „Bog će nas pitati jesmo li obrađivali i dobro čuvali ovaj svijet, koji je on stvorio, za dobrobit svih

U vremenu podjela i društvenih polarizacija Schwarzenegger je ukazao na još jedno vrijedno iskustvo: zaštita okoliša mora biti zajedničko polje djelovanja svih političkih opcija.

budućih generacija, i jesmo li se brinuli za našu braću i sestre. Što ćemo tada odgovoriti?“ U perspektivi konačnog pogleda na osobni život ovo pitanje zvuči doista ozbiljno: jer naša se odgovornost ne svodi ‘samo’ na ljubav prema bližnjem. Nego i na brigu za svijet oko

nas. Ova ozbiljna retorika pogađa u bit stvari – čovjek, i sam stvorenje, ne može živjeti tako što će ubijati svijet i stvorenja oko sebe. Ne radi se o utopijskom ambijentalizmu već o odgovornosti za održivi razvoj, koji oko sebe neće sijati smrt i uništenje čovjeka i prirode.

D imenziju zauzetosti za politiku zaštite okoliša na Konferenciji u Castel Gandolfu najbolje je ilustrirao Arnold Schwarzenegger, bivši guverner Kalifornije, i poznati akcijski glumac. Političku karijeru i društvenu zauzetost

Schwarzenegger je velikim dijelom posvetio pitanju okoliša te je stigao u Rim kako bi podržao napore Katoličke Crkve u zaštiti stvorenog svijeta.

U maniri vrhunskog komunkatora, poigravajući se imidžom svojih akcijskih junaka i citirajući neke od najpoznatijih filmskih fraza, Schwarzenegger je jednostavnim i razumljivim jezikom pokazao što se sve može učiniti za unapređenje zaštite okoliša i zašto je važno djelovati na temeljnoj, lokalnoj razini.

Kad je prije više od 20 godina započeo svoje političko djelovanje i nije brinuo za zaštitu okoliša, prema vlastitom

priznanju, nije imao neko veliko znanje o tome („I was driving trucks, the Ham-mers.“ rekao je ukazujući na ogromna, neekološka vozila koja je koristio.). No od sveučilišta u Sacramentu tražio je savjetovanje i susreo se sa stotinama znanstvenika – razgovarajući o tome što bi mogao učiniti. Jer, kako nam je rekao na presici: „Kad sam postao guverner, osjećao sam da mi je Bog dao priliku zbog nekog razloga. Htio sam učiniti nešto važno, nešto promijeniti.“ Tada je krenuo sustavno učiti o ekonomiji, okolišu, svijetu rada, građevini. Znanstvenici su pred njega postavili problem zaštite okoliša, uz podatke o tome koliko ljudi godišnje umire zbog zagađenja. „Tada sam rekao da za to ne postoji opravdanje. Što možemo učiniti po tom pitanju?“

Ključna motivacija u njegovu zauzimanju za zaštitu okoliša bila je dobrobit čovjeka koji umire zbog zagađenja. Sa svojim je suradnicima sustavno počeo s istraživanjima, aktivizmom, raspravama, panelima, susretima – na kojima se puno govorilo i argumentiralo. Međutim, iako su radili dobra istraživanja i dobro ih predstavljali, ništa se pritom nije mijenjalo. „I tada smo shvatili da sva naša istraživanja, sav rad uložen u proučavanje klimatskih promjena ljudima ništa ne znači: ispušni plinovi i efekt staklenika nikome ništa ne govore“, pojasnio je Schwarzenegger, slikovito rekavši: „Ljude ne zanimaju ledenjaci koji se tope, niti će ih dotaknuti slika medvjeda koji ne može skočiti s ledenjaka na ledenjak.“ No kad su počeli govoriti o posljedicama za zdravlje, skrenuli su pozornost na sebe, otvarajući pitanje ugroženosti zdravlja djece, zdravlja odraslih i objavljujući podatke o broju ljudi umrlih zbog posljedica zagađenja. Stupili su u kontakt s *American Lung Association* (Američkom udrugom za plućne bolesti), koja im je poslala kratki film o djetetu koje teško diše, s maskom, zbog teške bolesti pluća, te polako prestaje disati. Ta je snimka označila prekretnicu i odjednom su ih ljudi počeli slušati, i prihvaćati njihove ideje i projekte.

Bog nam je dao dva uha i jedna usta – rekao je Schwarzenegger pojasnivši kako je na svom putu prema uspjehu u ekološkim politikama prošao odluku da više sluša, a manje priča kako bi spoznao koji su istinski problemi konkretnih ljudi.

Kao rezultat, pohvalio se uvođenjem najstrožih zakona protiv zagađenja ispušnim plinovima i drugih oblika zagađenja, koji su za vrijeme njegova mandata uvedeni u Kaliforniju. Iako su mu na drugoj strani bili suprotstavljeni moćni naftni lobiji, čak i federalna vlada, uspio je u provođenju svojih nauma. I dok su im

naftni lobiji i s njima povezane institucije prijetile gubitkom ekonomske održivosti, Kalifornija je za vrijeme njegove uprave ulagala u alternativne oblike energije, dovela „Teslu“ s njihovom autoindustrijom, te uz IT sektor, postala 4. najjača ekonomija na svijetu. Stoga ne govore istinu oni koji tvrde da zelena politika dovodi do ekonomske stagnacije, poručio je.

Schwarzenegger je u više navrata izrazio svoje oduševljenje Vatikanom i potencijalom Katoličke Crkve - koja s milijardu i 400 milijuna vjernika diljem svijeta, stotinama tisuća svećenika, redovnika i redovnica, te tisućama crkava ima društveni i komunikacijski kapital koji može mijenjati svijet.

Schwarzenegger je u više navrata izrazio svoje oduševljenje Vatikanom i potencijalom Katoličke Crkve – koja s milijardu i 400 milijuna vjernika diljem svijeta, stotinama tisuća svećenika, redovnika i redovnica, te tisućama crkava ima društveni i komunikacijski kapital koji može mijenjati svijet.

No rekao je i ovo: „Kao katolik puno sam puta bio u crkvama, na misama. Ali nikada nisam čuo ni jednog svećenika da govori o važnosti zaštite okoliša. Naravno, oni su govorili o duhovnim stvarima, ali nisu govorili o tome što bi ljudi mogli učiniti za svijet oko sebe kad izađu iz crkve.“ Kao praktični političar primijetio je da je društveni potencijal ovdje neiskorišten. Iz perspektive enciklike pape Franje *Laudato si'*, koja govori o ekološkom obraćenju, možemo reći da ima pravo.

U vremenu podjela i društvenih polarizacija Schwarzenegger je ukazao na još jedno vrijedno iskustvo: zaštita okoli-

ša mora biti zajedničko polje djelovanja svih političkih opcija. Nije važno jesi li liberal, ili konzervativac, republikanac ili demokrat – ako želimo učiniti nešto dobro, to možemo samo ako udružimo snage. Spomenuo je nekoliko imena: bivšeg britanskog premijera Tonyja Blaira, koji im je pomogao napisati zakone o zaštiti okoliša. A otkrio je i koji su njegovi heroji: Theodor Roosevelt, koji je zabranio izgradnju na području nacionalnih parkova; Ronald Reagan, koji je stvorio temelje za ekološke politike u Kaliforniji; te Richard Nixon: „Za njega svi znaju zbog afere Watergate, ali malo ljudi zna da je on ustanovio EPA-u, *Environmental Protection Agency* (Agenciju za očuvanje okoliša).“

Kao akcijski junak Schwarzenegger je obilježio filmski svijet ulogama poput Terminatora. Sada u svijetu ekoloških politika – kao aktivist i izuzetan komunikator – uči da su istinski akcijski junaci (*true action heroes*) svi koji se aktivno zalažu za promjene u svojoj maloj sredini jer tu sve počinje.

Schwarzeneggerov poučak o zaštiti okoliša, nazovimo ga tako, počinje konkretnim savjetom o komunikaciji: ljudima treba komunicirati ono što je za njih doista važno, jer jedino to će ih motivirati. Tema zdravlja profilirala se kao ključna tema u njegovoj kampanji za očuvanje okoliša. Iz naše, hrvatske perspektive ovaj je segment izuzetno važan. Jer mi lokalno, regionalno i na državnoj razini nemamo prave epidemiološke podatke o broju bolesnih i umrlih na područjima koja su ozbiljno zagađena (od deponija do industrijskog zagađenja) i o korelaciji smrtnosti i zagađenja.

Sljedeći je korak savjet o ustrajnosti: „Nikad nisam slušao one koji su govorili ne. One koji su govorili 'to se ne može', 'to se nikad nije tako radilo', 'to je neisplativo'. Dakle, nikad nemojte odustati“, poručio je.

Treći je korak biti svjestan moći koju kao pojedinac imaš, u svom okruženju. Pritom se, podsjetio je, najvažnije odluke donose na lokalnoj razini. „Moramo učiniti sve što možemo. A najviše se može učiniti na lokalnoj razini. Treba postaviti pitanje: što čine gradski vijećnici? Gradski službenici? Što čini gradonačelnik? Lokalna uprava? Što čine sveučilišta? Što čine škole? Pogledajte što je Vatikan učinio: postavili su solarne panele i postat će prva država bez emisije štetnih plinova. Kad sam to pročitao, rekao sam: yesss, uspjeli su. Pokazali su svijetu kako djelovati. I to su za mene – pravi akcijski junaci.“

Jer akcijski junak jest onaj koji umjesto riječi nudi djela, akciju.

Hodočašće osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u Lurd

Svjedoci vjere

Pripremila: Darija Ljevar

U organizaciji Odsjeka za pastoral osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju Riječke nadbiskupije i Udruge „Job” od 24. do 30. kolovoza održano je prvo hodočašće osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju i njihovih obitelji Riječke nadbiskupije u Lurd.

MLADEN BOŠNJAK

Nekoliko dana prije polaska na hodočašće osjećao sam iznimno jaku napast da u zadnjem trenutku odustanem. Mislio sam si, to je samo još jedna u nizu stvari u ovoj teškoj i izazovnoj godini i stoga mi je bolje da ostanem doma u svojoj zoni komfora. Mnoštvo mi je pitanja bilo u glavi, a najviše me brinulo pitanje kako ću obavljati osnovne fiziološke potrebe u smještaju u kojem nikad prije nisam bio, unatoč tome što sam prije hodočašća znao da će smještaj biti prilagođen osobama s invaliditetom i da ćemo imati pratnju. Na kraju sam ipak odlučio ići. Rekoh sam sebi, dat ću Božjem milosrđu priliku da djeluje, pa što bude. Uvijek se dogodi da se brinem bez razloga. Tako je bilo i ovaj put.

Događaj o kojem vam zapravo želim govoriti zbio se na spomendan sv. Augustina u kapelici sv. Ivane Arške. Nas nekoliko koristi invalidska kolica, uključujući i mene, a ta je kapelica jako mala, tako da smo jedva svi stali u nju. Budući da nigdje drugdje nije bilo mjesta, Klara me je postavila na oltar, pored velečasnog Marija, u kut. Mislim si, Bože, ti baš imaš smisla za humor! Dan prije bio sam na ispovijedi i umjesto da osjećam mir nakon toga, borio sam se iznova sa skrupuloznošću, razmišljajući o tome kako imam toliko grijeha da se nikada neću moći do kraja ispovijediti koliko god se trudio. Usred te duhovne borbe Bog je učinio da se nađem na oltaru, tako blizu njemu, na mjestu gdje kruh i vino postaju njegovo Tijelo i Krv! Došlo mi je da plačem jer sam primio takvu milost! Pitao sam se zašto baš ja, kako to da je odabrao mene ovako grešna, i to baš u ovom trenutku u kojem mi se činilo da borba više nema smisla. Isus mi je tada pokazao da mu nisu važni moji grijesi i da mi želi biti blizu. Opet je učinio prvi korak, pokazujući koliko me voli i prihvaća ovakvog kakav jesam. Najljepša je stvar u odnosu s Isusom to što uvijek možemo početi ispočetka, što god da se dogodi.

DOMINIK BOSANAC

Imam 25 godina, osoba sam s invaliditetom i išao sam prvi put u Lurd. Ovo hodočašće bilo je duhovno intenzivno i plodonosno. Upoznao sam nove ljude i mjesta. Najdraži trenutak bila mi je procesija sa svijećama na samom koncu hodočašća gdje smo mogli vidjeti puno hodočasnika i različite aspekte slavljenja. Molili smo na različitim jezicima, a osjećala se ujednačenost u zajedništvu. Svi smo bili kao Isusovi apostoli! Svima koji još nisu posjetili Lurd htio bih reći neka to što prije iskuse jer osjetit će veliku Božju prisutnost i nastupit će jako veliki Božji plodovi.

OBITELJ MUDROVČIĆ

Zahvalni smo Gospi Lurdske koja nas je pozvala k sebi da u zajedništvu s hodočasnima naše Riječke nadbiskupije – osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju i njihovih roditelja osjetimo neopisivo iskustvo Božje milosti. Hvala i našim voditeljima-vozačima vlč. Dragecu i Marijeti koji su se istinski pobrinuli o svakom detalju putovanja te svojom duhovitošću i vođenjem u molitvi učinili boravak u autobusu sigurnim uz veselu atmosferu.

Ovo hodočašće za našu obitelj bilo je put zahvalnosti, molitve i predanja. Gospinu ljubav nosimo u srcima, znamo da nas ona vodi u svim životnim poteškoćama i da se ničega ne trebamo plašiti.

pastoralni vikar Riječke nadbiskupije Mario Gerić i svećenik Dragutin Goričanec, koji je prije više od dvadeset godina utemeljio Udrugu „Job” sa željom da omogući osobama s invaliditetom i drugim teško pokretnim osobama odlazak na hodočašća, izlete i putovanja. On je, uz tajnicu udruge Marijetu Peršić, i vozio autobus. Svojim velikim trudom i dugogodišnjim iskustvom putovanja s osobama s invaliditetom uvelike su uljepšali i olakšali putovanje i boravak u Lurdu riječkih hodočasnika nade.

Na povratku prema Rijeci hodočasnici su jednu noć proveli i u Torinu. Putem je bilo vremena za razmjenu iskustava i svjedočanstava. Tako su mnoge majke svjedočile o snazi zagovora Blažene Djevice Marije u njihovim životima i životima njihove djece. Izrazile su i zahvalnost što im je ovakvim autobusom s rampom i drugim prilagodbama za teško pokretne osobe uvelike olakšano putovanje. Razmišljajući o snazi zajedništva i oživljavanju gesla ove Jubilarne godine, dovoljno je reći kako se već planiraju buduća hodočašća.

KRIST NAS OZDRAVLJA DA BISMO SE MOGLI S LJUBAVLJU STAVITI U SLUŽBU DRUGIH

Po povratku s hodočašća Odsjek za pastoral osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju 3. rujna u katedrali sv. Vida u Rijeci organizirao je misu zahvalnicu koju je predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić.

Nadbiskup je u propovijedi objasnio kako Isus donosi ozdravljenje, ali ne nužno tjelesno nego prije svega duhovno. To ozdravljenje, prema nadbiskupovim riječima, znači da Isus one koji imaju teret invaliditeta, tako i one koji se brinu o njima, oslobađa mogućih ognjica i propitivanja: Zašto se to (bolest) dogodilo meni? Zašto se dogodilo mome sinu? U susretu s Isusom događa se oslobođenje, ozdravljanje od neprihvaćanja situacije, neprihvaćanja „tereta” križa koje invaliditet sa sobom nosi. „Ali Krist nas ne ozdravlja da bismo mislili samo na sebe nego da bismo se mogli s ljubavlju staviti u službu drugih”, dodao je nadbiskup.

Posebno dirljivo bilo je na kraju mise prije završnog blagoslova. Mlada Clara Višić, osoba s invaliditetom i hodočasnica, uručila je nadbiskupu prigodan dar koji su mu donijeli iz Lurda.

ASJA MASLAK – MAJKA

Koliko god se u mislima pripremala za ono što dani-ma unaprijed slijedi na organiziranom putu hodočašća u Lourdes, nisam se dobro pripremila. Kombinirajući misli i pretpostavljajući sve potencijalne situacije, uvijek se sve svodilo na razmišljanje o dalekom putu, zahtjevnju putovanju s mojim Rafaelom i onome nečem novom što ćemo vidjeti na konačnoj destinaciji. Ali kao što sam već rekla, definitivno se nisam dobro pripremila.

Već na samom početku putovanja, nakon što smo se ukrkali u autobus i krenuli, sav nemir i nekakva neizvjesnost nestali su kao da nikada nisu ni bili, a njih je zamijenio osjećaj mira, zajedništva i pripadnosti kao da su oduvijek bili prisutni od samog početka planiranja putovanja. Putujući ta dva-tri dana prema našem odredištu, svetištu u Lourdesu, prolazeći kroz razne usputne destinacije, u smislu noćenja ili putne stanke kroz Italiju i Francusku, ne mogu reći da sam ijednom osjetila u sebi nekakvu brigu ili nemir. Na stranu eventualne gužve raznoraznih putnika na odmoristima i hotelima te malo zahtjevnije procedure s mojim Rafaelom u kolicima ili prilikom njegova sporijeg i težeg hoda... Naprotiv! Sve što sam osjećala u raznoraznim situacijama osjećaj je zajedništva i pozitivna sklada u grupi ljudi koja zajedno putuje prema svojem odredištu pokazujući pažnju i brigu jednih za druge. A onda, konačnim dolaskom na naše odredište, još jednu veliku i bitnu stvar, mir. Ne samo taj osnovni osjećaj mirnoće unutar sebe nego neku teško objašnjivu mješavinu osjećaja mira i spokoja, osjećaj pozitivna mira, prepuštenosti i ljubavi.

Hodočašće u Lourdes definitivno ću pamtiti kao nešto posebno u mom životu, ne kao obično putovanje nego kao jedno životno iskustvo. Iskustvo manifestirao u praktičnom življenju života ljubavlju prema Bogu i primanjem Božje ljubavi i svjetlosti okružena dragim i brižnim ljudima oko sebe, i to ne samo onim „poznatim”, s kojima sam dijelila kilometre na ovom putovanju, nego i svim onim nepoznatim za koje mi je pomalo ružno tako ih nazvati jer kod njih sam osjetila toliko topline, brige i mirnoće da iskreno mogu reći, bez imalo pretjerivanja, da sam nas sve osjetila kao da smo jedno. Zato otvorena srca mogu reći da je ovo za mene bilo jedno nevjerojatno, toplo i nadahnjujuće iskustvo čije opisivanje želim završiti otvorena srca riječima: hvala ti, dragi Bože!

NERA FUMIĆ – MEDICINSKA SESTRA

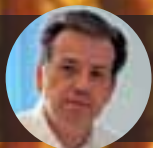
Prije nekoliko mjeseci dobila sam upit ako bih kao zdravstveni djelatnik, medicinska sestra, pratila grupu osoba s invaliditetom na hodočašće u Lourdes. U početku sam se dvoumila prihvatiti poziv ili ne, ali ništa se ne događa bez Božje volje. S vjerom i radošću prihvatila sam put koji mi je Bog namijenio.

Hodočašće me duhovo osnažilo i nadmašilo moja očekivanja. Radost hodočasnika i voditelja i Božja prisutnost osjećala se od samog početka putovanja. Obišli smo predivna mjesta. Upoznali se međusobno i sprijateljili. Osobe s invaliditetom divna su i ranjiva skupina ljudi. Drago mi je što sam bila s njima, pazila ih i brinula se da sve prođe bez problema. Naša duhovna pratnja i organizatori vodili su nas kroz kišu, sunce i puno kilometara uz Božju pomoć.

Za mene je ovo hodočašće predivno iskustvo koje s iščekivanjem želim ponoviti. Hvala vam na tome.

Jesen nas poziva da se povežemo s prirodom

Priredio: Ivan Host

Dolazak jeseni sa sobom nosi nekoliko ključnih promjena u našem organizmu.

Jesen je puno više od obične promjene godišnjih doba. Nakon dva godišnja doba rasta i povećane aktivnosti – nakon proljeća i ljeta – priroda se sada, u jesen, polako smiruje. Dani su sve kraći i postaje sve hladnije. Naše se tijelo i psiha moraju prilagoditi toj novoj fazi. Upravo je zato jesen idealno razdoblje da uskladimo tijelo i psihi. To je vrijeme da osluhnemo sebe i pronademo unutrašnju ravnotežu stvarajući harmoniju između tijela i psihe.

Novi jesenski ritam

Dolazak jeseni sa sobom nosi nekoliko ključnih promjena u našem organizmu. Smanjena izloženost sunčevoj svjetlosti izravno utječe na stvaranje vitamina D, koji je važan za imunološki sustav i zdravlje kostiju. Promjena temperature i vlažnost zraka utječu na dišni sustav, čime postajemo osjetljiviji i lakše obolijevamo od prehlada, gripe ili drugih infekcija dišnog sustava. Manjak sunca utječe i na naše raspoloženje. Može dovesti do poremećaja osjećaja i do jesenske melankolije. Smanjenje dnevnog svjetla utječe na naš dnevni ritam, tj. na naš unutrašnji sat koji regulira spavanje i buđenje. Stvaranje tzv. „hormona spavanja“ raste, što nas čini pospanijima tijekom dana. Zato je rutinski odlazak na spavanje prije ponoći važan za jačanje imunološkog sustava i psihičko zdravlje. Suprotno tome, nedostatak sna povezan je s povećanim rizikom od infekcija i poremećaja raspoloženja.

Ako svoj način života i svoje dnevne obaveze ne prilagodimo novom jesenskom ritmu, može doći do neravnoteže u organizmu. To se ispoljava i na tijelu i na psihi. Dolazi do problema koštano-mišićnog sustava – bolova i ukočenosti u zglobovima, posebno u koljenima i kukovima. Javljaju se grčevi i slabost u mišićima. Izraženi su i problemi s probavom – naime, u jesen

se probava usporava, što dovodi do opstipacije, pojačana stvaranja plinova i nadutosti. Poremećena je termoregulacija organizma te se pojačano osjeća hladnoća, posebno u rukama i nogama. Koža postaje suha, tanka i sklona je pucanju i perutanju, a kosa postaje krhka, lomljiva i gubi svoj prirodni sjaj.

Redovitost daje sigurnost

Javljaju se i emocionalni i psihički problemi. Čest je osjećaj unutarnjeg nemira i zabrinutosti, strah od nepoznatog kao i općenit osjećaj nesigurnosti. Slabi koncentracija, što otežava usredotočenje na ono bitno i onemo-

tijelo traži toplinu i utjehu. Zato umjesto sirove hrane, birajte topla, kuhana jela bogata zdravim sastojcima.

Umjereno vježbajte. U jesen se pažnja s intenzivnih iscrpljujućih vježbi treba prebaciti na vježbe koje umiruju i stabiliziraju. Umjesto napornih treninga koji troše puno energije, odaberite umjerene aktivnosti poput laganih umirujućih šetnji u prirodi.

Jesen nas poziva da prigrlimo redovitost. Uvedite stabilan ritam u svoj život. Pokušajte svaki dan u isto vrijeme jesti, ići spavati i buditi se. Redoviti obroci i navike pomažu stvoriti osjećaj sigurnosti, što je ključno za smirivanje organizma nakon intenzivnijih ljetnih aktivnosti. Uspostavljanje takve rutine smanjuje stres i loše osjećanje.

Povezati se s prirodom

Dobro djelovanje ima i jednostavan rad u vrtu. Dodirivanje zemlje, presađivanje biljaka ili berba jesenskih plodova, poput jabuka ili tikava, pomaže vam „uzemljiti“ se. To je prilika da osjetite teksturu, miris i energiju prirode izravno svojim rukama. Rad u vrtu, dok nešto stvarate, pruža osjećaj mira i zadovoljstva.

Jesen nas poziva da se ponovno povežemo s prirodom. Iako se čini da priroda usporava, ona ustvari ne miruje već se aktivno priprema za novi zamah u proljeće. Šetnja uz obalu mora, parkom ili šumom nije samo fizička aktivnost, to je i prilika za duboko emocionalno povezivanje s prirodom. Dok šetajući lagano koračate, promatrajte okoliš – jesenske tople boje lišća, svjež miris jesenskog zraka i sunce koje sada umjereno, ali ugodno grije. Udahnite duboko i osjetite kako vam ta energija prirode godi. Dopustite da vas priroda umiri, usklađujući vaš unutarnji ritam s ritmom jeseni. Jesen je prirodan ciklus. Ona nam pruža dragocjenu priliku da usporimo i duboko udahnemo.

Jesen nas uči da je otpuštanje prirodan dio života

Baš kao što drveće otpušta lišće kako bi se pripremilo za proljeće, i mi moramo otpustiti sve ono što nam više ne služi, sve ono što nas sputava. Jesen tako postaje vrijeme otpuštanja – otpuštanja starih navika, briga i onoga što nam više ne služi, kako bismo se s jasnijim umom i otvorenim srcem okrenuli onome što dolazi.

gućava opuštanje. Izraženi su problemima sa spavanjem – teško je zaspati, a ako se i zaspri, san zna biti vrlo plitak i često se budite tijekom noći. I budite se prerano, što je povezano s prevelikom aktivnošću živčanog sustava, koji se ne može smiriti. Postajemo zaboravljiviji. Zbog psihičkog nemira um ne može ostati usredotočen, a to rezultira zaboravljanjem detalja.

Sami možemo puno učiniti te uz pomoć jeseni i prirode uskladiti tijelo i psihi. S promjenom temperature naše

GORANSKI ČAMPI

Čampi su goranski naziv za ručno rađene papuče kojih se danas malo tko sjeća...

Piše: Karmen Delač-Petković

Život se u Gorskom kotaru unatrag pedesetak godina toliko promijenio da mladi za neke svakodnevne stvari (predmete, poslove, običaje...) nikad nisu ni čuli. Ovo je prilika da se prisjetimo obuće kakvu smo nekoć nosili, a koja se zvala *čamp*, u množini *čampi*.

Na prijelazu iz 19. u 20. st. u Gorskom kotaru vladalo je toliko siromaštvo da ljudi jednostavno nisu imali novaca za cipele pa su se bili prisiljeni sami drugačije snaći i sami izraditi obuću. I tako su nastali *čampi*.

Budući da su u to doba sva domaćinstva imala svoju, domaću vunu, sve su žene, a i poneki muškarci, znali pletiti. Sjećam se da je moja baka znala isplesti sve što se može zamisliti. Razumljivo je da takvoj domaćici nije bio problem izraditi vunene odnosno *siknjene čampe*, čija je osnova bila debela vuna čarapa visoka do pola lista. Na tu se čarapu odozdo prišio vuneni potplat, a sa strane *obrtalji* (bočni dio) od tkanine. Takav se *čamp* navlačio na stopalo kao čarapa – jer je, u osnovi, i bio čarapa – pa mu nije trebalo kopčanje.

Drugi tip *čampa* izrađivao se bez čarape, samo od višestruko presavijene tkanine i potplata i bio je zapravo „visoka“ papuča kakve danas u dućanima kupuju još samo bakice. Takvi su *čampi* imali metalne rupice ili alkice kroz koje se provlačila *velafka*, odnosno vezica, kojima se takva papuča *zažnirala* kako bi čvrsto prijanjala uz stopalo.

Niski *čamp*, koji nije pokrivao gležanj, zvao se *papuča*. Domaćice su često izrađivale i krpene natikače kojima je samo prednji dio bio zatvoren dok je peta bila slobodna. Takve su se jednostavne papuče uglavnom nosile po kući i zvale su se *šlapa*. Zato su *čampi* uvijek bili viša klasa i nikome nije padalo na pamet zvati ih *šlapama*.

Toliko o terminologiji. A sada ponešto i o izradi. Za takav je rad domaćica ponajprije trebao alat koji se sastojao

od škara, krojačkog metra, debelih igala zvanih *štopanke*, oštrog šila, naprstka i manjih kliješta. Za ocrtavanje se rabila krojačka kreda ili, češće, komadić suhog sapuna. Trebao je i manji čekić, čavlići za učvršćivanje platna na kalup te *lohajzen*, odnosno probijač. Njime su se učvršćivale i očice na *obrtalje*. U početku se sve radilo ručno, ali pojava „Singerica“ znatno je olakšala šivanje *obrtalja*.

Za oblikovanje potplata i *obrtalja* budućeg *čampa* trebali su krojevi na papiru, a bio je nužan i kalup, zvan *kopito*,

Čampi obitelji Crnković, G. Kutl

Za sreću ne treba puno, često su dovoljne i tople, udobne papuče.

oko kojega se formirala obuća. Kalup je bio napravljen od dobro osušena i ispolirana drveta (da ne zapinje pri radu) i sastojao se od dva dijela. Kad bi *čamp* bio gotov, tako je čvrsto prijanjao uz *kopito* da je kalup bilo nemoguće u komadu izvaditi iz njega pa bi se najprije odvojio manji, a potom bi se izvukao i veći dio kalupa.

Zanimljivo je da su lijevi i desni *čamp* bili istovjetno napravljeni, dakle trebalo je samo jedno *kopito*, a kasnije bi se, nošenjem, oblikovali prema stopalima. Obitelji su čuvalе kalupe za sve ukućane, a one s mnogo djece imale su i niz kalu-

pa različite veličine, kako su već dječje nožice rasle. Zato je na *kopitu* obično pisala veličina noge ili ime osobe.

Od materijala trebao je sukani konac, tanja *špaga*, gruda pčelinjeg voska, vuna, filc, stara debela tkanina, primjerice od kaputa, i *žniranci*. Trebao je i veći komad *buhavca*, odnosno žutice (vrsta čvrstog platna), od kojega su krojene *fudra* (podstava) i *partice* (trake). Vezice, očice i alkice kupovale su se u dućanu.

Čampi su se radili zimi kad su domaćice imale manje posla i mogle odvojiti vremena za šivanje *čampa*, što je trajalo i po tjedan dana, ovisno o slobodnom vremenu i vještini domaćice. Ona bi, za početak, od staroga kaputa skrojila sve dijelove buduće papuče. Najteže je bilo izraditi potplat, koji se radio od više slojeva filca i platna obučenih u čvrsto platno i gusto prošivenih *štopanjem*. To je zaista bio mukotrpan posao jer *špaga* se teško provlačila kroz prst debeo sloj tkanine. Tu bi domaćica uzimala šilo, probušila rupicu na odgovarajućem mjestu, zatim voskom namazala *špagu* i provukla iglu kroz rupicu. Ako bi zapinjalo, uhvatila bi iglu kliještima i provukla je na drugu stranu. I tako na desetine puta,

dok potplat ne bi bio gusto prošiven i tvrd poput daske. Na potplat su se prišivali pretходно sašiveni *obrtalji* s čije je unutarnje strane dolazila platnena podstava, a na dnu svojevrstan platneni uložak. Sve se završilo opšivanjem potplata platnom trakom koja ga je učvrstila za gornji dio *čampa*. To nije bilo lako napraviti jer rabila se posebna tehnika gustog prišivanja. Moja bi baka na gotov *čamp* prišivala i *kapicu* od čvrste tkanine kontrastne boje, koja je djelovala ukrasno, a štitila je *čamp* od paranja na vrhu, gdje je bio najizloženiji habanju.

Takvi su se *čampi* nosili u kući i oko kuće, kad se išlo u obližnja sela, a u njima se moglo ići i po suhom snijegu jer su odlično grijali stopala. Kad bi se smočili, ostavili bismo ih da se osuše kraj peći, a obuli druge *čampe* jer nitko nije imao samo jedan par. Nosili smo ih svi jer su bili jako udobni i praktični.

Desetljeća su prošla, *čampi* su pomalo zaboravljeni, ali ipak se našlo ljudi, u goranskim obiteljima, primjerice Mladen i Anka Crnković iz Gornjih Kutl i etnoudrugama, poput „Lokvaskih stari- na“, koji su rado s nama podijelili svoje znanje o *čampima*, bilo pisanim bilo usmenim putem. Pa tko želi – može i sam probati napraviti svoje starinske *čampe*.

Nije dobro da čovjek bude sam

(Post 2,18)

Piše: Bruna Velčić

Čitamo li Bibliju od početka, u Post 2,18 po prvi put nailazimo na Božje negodovanje. Bog po prvi put kaže da nešto „nije dobro“: nije dobro „da čovjek bude sam“.

Obično razlikujemo samoću (ili osamu) od usamljenosti. Ključna je razlika ta da samoću biramo. Njoj se možemo prepustiti svojevolejno, kad nam je potrebno malo mira. Tako shvaćena samoća je blagotvorna. Usamljenost je pak bolno emotivno stanje. Nju ne biramo. Karakterizira je praznina, osjećaj napuštenosti koji je moguće osjetiti i kada smo okruženi s puno ljudi, ali nam nedostaje bliskost. Imamo li autentične bliske odnose s pojedinim ljudima – čak i kada se povučemo u samoću – nećemo se osjećati usamljenima. Međutim, nemamo li takve odnose i one koji nas prihvataju onakvima kakvi jesmo, možemo biti okruženi mnogima, a osjećati kao da na čitavom svijetu nemamo nikoga. Ova različita iskustva poznaje i Biblija, prema kojoj je samoća nešto poželjno, a usamljenost nešto što valja prevladati.

Zanimljivo je primijetiti da, čitamo li Bibliju od početka, u Post 2,18 po prvi put nailazimo na Božje negodovanje. Bog po prvi put kaže da nešto „nije dobro“: nije dobro „da čovjek bude sam“. Stoga Bog odlučuje stvoriti mu „pomoć kao što je on“. To da je bolje u dvoje tvrdi i Propovjednik, koji se pita za koga se pod suncem muči i trudi čovjek samac (4,8). Dvojica, kaže, „imaju bolju plaću za svoj trud“ i „padne li jedan, drugi će ga podići, a teško jednomu! Ako padne, nema nikoga da ga podigne. Pa ako se i spava udvoje, toplije je, a kako će se samac zagrijati? I ako tko udari na jednoga, dvojica će mu se oprijeti, i trostruko se uže ne kida brzo“ (4,9-12). Drugim riječima, u zajedništvu je snaga, a u osamljenosti nemoć. U zajedništvu je život, a u osamljenosti smrt.

Osamljen čovjek treba „pomoć“ koja će ga izbaviti iz tog po život opasnog stanja. Zato Bog čovjeku stvara „pomoć kao što je on“. Iz uporabe hebrejske riječi *'ezer* u Starom zavjetu vidljivo je da je „pomoć“ uvijek osobna, a ne materijalna. Riječ je o osobi koja pomaže drugoj osobi. Radi se o davanju sebe, a ne o davanju materijalnih ili drugih dobara. Stoga je Bog sam „pomoć“ (Ps 33,20). U Post 2 žena spašava muškarca jer on će zbog nje „napustiti oca i majku“, odnosno svoju (neplodnu)

ostati nekome odan, ostati nečiji saveznik. Često glagol *dābaq* nalazimo i u kontekstu govora o Božjem savezu s Izraelom, gdje označava odanost i vjernost Bogu, posebno u Knjizi Ponovljenog zakona koja potiče Božji narod na spasnosno prijanjanje uz Boga. Pnz 4,4 govori o „čvrstom držanju za Gospodina“ jer u tome je život. Pnz 10,10 potiče narod da se boji Gospodina, Boga svoga, njemu služi, „uza nj se priljubi“ i njegovim imenom priseže. Priljubiti se uz Boga znači držati vjerno njegove zapovijedi, ljubiti

ga, ići za njim i hoditi njegovim putovima, njega se božati, njegov glas slušati i njemu iskazivati štovanje. Drugim riječima, „prionuti“ uz Boga znači držati Savez.

Nitko od nas na svijet nije stigao sam. Na početku našega života stoji prihvaćanje. Biblija nas uči da je prihvaćanje, prijanjanje, zajedništvo, jedino mjesto života. Savez je temeljna kategorija odnosa između Boga i

čovjeka jer bez savezništva nema života. Prema Bibliji, čovjek nije stvoren samo za saveznički odnos s drugim ljudskim bićem, već je stvoren za saveznički odnos s Bogom. Od samoga početka, od Noe, preko Abrahama i Mojsija te naposljetku preko Isusa Krista, Bog postaje „naš“ Bog, a mi „njegov“ narod. Taj je odnos u Bibliji često prikazan slikom braka i bračnog zajedništva, jer bračni odnos svojevrsan je uzor savezničkog odnosa. No svakako brak nije jedino mjesto ostvarenja savezništva. Stvoreni smo da budemo „pomoć“ jedni drugima i „prijanjamo“ jedni uz druge bilo kao oni koji zaštitu trebaju, bilo kao oni koji je pružaju. I da „prijanjamo“ uz Boga koji je naša najspasonosnija pomoć i naš najvjerniji saveznik.

Biblija nas uči da je prihvaćanje, prijanjanje, zajedništvo, jedino mjesto života. Savez je temeljna kategorija odnosa između Boga i čovjeka jer bez savezništva nema života. Prema Bibliji, čovjek nije stvoren samo za saveznički odnos s drugim ljudskim bićem, već je stvoren za saveznički odnos s Bogom.

prošlost, i „prionuti“ uz nju, kao svoju saveznicu, kako bi zajedno imali (plodnu) budućnost (Post 2,24).

Glagol *dābaq* („prionuti“) konotira privrženost, i to ne nužno romantične naravi. Tako naprimjer u Knjizi o Ruti čitamo kako je, nakon odlaska Orpe, Ruta „prionula“ (1,14) uza svoju svekrvu, udovicu Noemi, ne htijući je ostaviti samom. Slično u 2 Sam 20,2, dok Izraelci napuštaju Davida, Judejci „prijanjaju“ uz njega. U Mudrim izrekama 18,24 čitamo pak da ima prijatelja koji vode u propast, kao i prijatelja koji „prijanjaju više od brata“, odnosno koji su privrženiji od brata. Iz navedenih primjera vidimo da glagol *dābaq* znači „ne napustiti“ nekoga, ne ostaviti ga samog, već „ostati uz“ njega, posebno u vrijeme nevolje i potrebe,

FRA IVAN PERAN

Neizbrisiv trag franjevca skladatelja u hrvatskoj liturgijskoj glazbi

Piše: Andrejka Srdoč Geraci

Nadbiskupijska škola za crkvenu glazbu s radošću najavljuje da će uskoro nositi ime „Fra Ivan Peran” kako bi ovim naraštajima prenijela njegovo bogato nasljeđe i pomogla u širenju njegova svetog lika i svetosti, iščekujući što skorije proglašenje blaženim.

Fra Ivan Peran, hrvatski franjevac, skladatelj i glazbenik, imao je ogroman utjecaj na hrvatsku liturgijsku glazbu. Rođen 1920. u Kaštel Starom, Peran je svojim talentom i glazbenim obrazovanjem utabao put novim liturgijskim praksama. Svojim radom posvetio se skladanju gotovo stotinu vokalno-instrumentalnih djela, među kojima su oratoriji poput „Sv. Franjo pred Dubrovnikom“, „Apokalipsa“ i „Preobraženje“, koji su duboko povezani s duhovnim i društvenim kon-

tekstom Hrvatske, uključujući Domovinski rat.

Posebno je poznat po svojim misama za pučko izvođenje, od kojih je najpoznatija njegova „Pučka misa“, vrlo raširena i prihvaćena među crkvenim zborovima, svećenicima i vjernicima. Time je ostvario ideju „tko pjeva, dvostruko moli“, čime je glazbu učinio dostupnijom i bližom široj crkvenoj zajednici.

Osim u glazbi, Peran je doprinio i glazbenim igrama i igrokazima za djecu

i mlade, a napisao je i brojne liturgijske meditacije. Njegovu glazbu karakterizira jednostavnost, duhovna dubina i skladnost s liturgijskim okruženjem, a on sam bio je poznat kao skroman i duboko vjernački glazbenik i redovnik.

Fra Ivan Peran značajno je obogatio hrvatsku liturgijsku glazbu, ostavljajući trajni trag kao skladatelj, izvođač i pedagog, stoga je važna figura u povijesti crkvene glazbe u Hrvatskoj.

Fra Ivo Peran značajno je djelovao u gradu Rijeci, osobito na području liturgijske glazbe i obrazovanja. Na Teologiji u Rijeci, podružnici Katoličkog bogoslovnog fakulteta, svojim je radom utjecao na razvoj i promociju liturgijske glazbene kulture obrazovanjem novih naraštaja svećenika i laika.

U Župi sv. Nikole Tavelića na Krnjevu u Rijeci djeluje župni zbor koji nosi njegovo ime, čime se čuva i njeguje njegovo glazbeno nasljeđe. Zbor aktivno sudjeluje u liturgijskim slavljinama, prenoseći njegove skladbe i vrijednosti župnoj zajednici.

Poznato je i njegovo putovanje stopom do otočića Košljuna, mjesta gdje je proveo dio svog redovničkog života kao magister novaka i gdje je ostavio dubok trag svojim duhovnim i glazbenim doprinosom. Sve navedeno svjedoči o važnoj ulozi fra Ive Perana u liturgijskoj zajednici Rijeke i šire te o njegovoj trajnoj ostavštini u hrvatskoj crkvenoj glazbi.

PERANOVO NA KOŠLJUNU

U subotu 13. rujna 2025., na otočiću Košljunu obilježena je 22. obljetnica smrti fra Ivana Perana. Euharistijsko slavlje predvodio je fra Milan Krišto, provincijalni ministar Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda iz Zagreba. Na kraju mise predvoditelj i brojni koncelebranti blagoslovili su njegov grob te zajedno izmolili molitvu za proglašenje blaženim slugu Božjega fra Ive Perana.

Bakar

BLAGOSLOV OBNOVLJENOG OLTARA I ORGULJA

U Bakru je u nedjelju 7. rujna u crkvi Majke Božje od Porta proslavljena misa koju je predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić u zajedništvu sa župnim upraviteljem Župe sv. Andrije ap. Zdenkom Lendlom. Tom je prigodom blagoslovljen obnovljeni oltar i održana kolaudacija nedavno obnovljenih orgulja.

U propovijedi je nadbiskup s prisutnima podijelio misao da ga obnovljeni oltar podsjeća „na tradiciju, što predstavlja stariji, donji dio oltara i novi, gornji dio. To je ono što bi trebalo krasiti i Crkvu, ali i društvo. Ne počinje svijet s nama, niti možemo ostati samo na onom što je bilo prije nas, potrebna je nadogradnja.“

Na kraju misnog slavlja svoje je zahvale nadbiskupu Uziniću i svima koji su pomogli oko ostvarenja obnove oltara u crkvi Majke Božje od Porta uputio i župni upravitelj Sv. Andrije Zdenko Lendl: „Zahvalni smo Trojedinom Bogu što smo proslavili euharistiju u crkvi Majke Božje od Porta na kojoj je blagoslovljen novi oltar uz kolaudaciju restauriranih orgulja. Zahvaljujemo kamenoklesarskoj radionici gospodina Kristijana Tomiše. Svojim znanjem i

iskustvom postavili su novi oltar kao dar našoj župi.“

Slavlje je muziciranjem obogatio i Marko Đurakić, orguljaš, sa svojim križevačkim oktetom. Njegov obrt za restauraciju orgulja „Principal“ zaslužan je za to da orgulje tako lijepo zvuče i daju slavu Bogu. Nakon svete mise održana je kolaudacija obnovljenih orgulja na kojima je voditelj okteta „Sveti Marko Križevčanin“ iz Križevaca zasvirao poznate klasične skladbe, poput *Ave Maris Stella* Frescobaldija, *Ave Maria* C. Gounoda uz pratnju viole i Tri minijature za orgulje A. Klobučara.

Eva Marković

Redovnički dan

Krepost nade u posvećenom životu

Govoreći o pozivu, znaku i svjedočanstvu, riječima iz teme susreta, nadbiskup Uzinić je rekao da je posvećeni život poziv koji u sebi uključuje nadu. Zahvalio im je na zauzetu trudu i zalaganju te riječi zahvale uputio dosadašnjem povjereniku Nikoli Uraviću na 19 godina zauzete brige i truda u Povjerenstvu za redovnice i osobe posvećenog života. Bili ste znak i svjedočanstvo nade, poručio je Uzinić dosadašnjem povjereniku i predstavio novog povjerenika, Gorana Žana Lebovića Casalongu.

U Velikoj dvorani Nadbiskupskog ordinarijata 20. rujna održani su 41. Redovnički dani, koje za redovnike i redovnice u Riječkoj nadbiskupiji organizira nadbiskupijsko Povjerenstvo za redovnice i osobe posvećenog života. Tema događaja bila je „Krepost nade u posvećenom životu: poziv, znak i svjedočanstvo“. Susret je započeo molitvom trećeg časa i pozdravnim govorom riječkog nadbiskupa Mate Uzinića.

Prvo predavanje održao je prof. fra Stipe Kljajić OFM o temi „Nada u sinoptičkim evanđeljima: između utopije i realnosti“. Predavač je istaknuo da se sinoptička nada prvenstveno sastoji u ostvarenju starozavjetnih mesijanskih obećanja i u činjenici da je Isusovim rođenjem na zemlju došao Emanuel, odnosno „Bog s nama“. „Božje kraljevstvo na zemlji tako se ostvaruje novom nadom koju čovjek ima zahvaljujući Isusu Kristu, nadom koja je uvijek bitno solidarna, odnosno nada za druge jer kršćanska nada ili jest kristolika ili nije, odnosno ili se odnosi na sve ili se ne odnosi

ni na koga. Ona je uskrsna nada, nada za ljude, nada i u ljude, nada u svijet i nada u sve stvoreno, poručio je Kljajić.

„Redovnički život: znak i svjedočanstvo nade“ tema je o kojoj je govorila prof. s. Valerija Kovač (Franjevke od Bezgrješne). Na temelju teoloških odrednica nade analizirala je redovnički život i izdvojila četiri perspektive na koji bi način redovnici i redovnice danas mogli biti znak svjedočenja nade. „Prije svega, da smo na hodočasničkom putu prema vječnom životu s Bogom i da je to put koji je ambivalentan, na kojem ima i nevolja i dobrih trenutaka i treba izdržati napor hodočašća i biti otvoreni sve većem rastu prema vječnom životu s Bogom.“

Kao drugu perspektivu Kovač navela je da redovnici moraju biti otvoreni budućnosti. Nadalje, redovništvo treba vrednovati ovaj svijet, a ne bježati od svijeta i omalovažavati ga, bez obzira na to koliko je grešan, nego shvatiti ga kao mjesto ostvarenja nade i znakova Božje prisutnosti već sada. Na kraju, kao četvr-

tu perspektivu naglasila je da redovničke zajednice, iz perspektive eshatološke nade, trebaju sve više živjeti i svjedočiti međuljudsko zajedništvo.

Događaj je zaključen svečanim euharistijskim slavljem u kapucinskoj crkvi Gospe Lurdske na Žabici, koje je predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić. Godina jubileja poziva nas biti hodočasnici nade, poručio je nadbiskup.

U nastavku je spomenuo apostolsko pismo sv. Ivana Pavla II. „Početkom novog tisućljeća“ (*Novo millennio ineunte*) u kojem se Sveti Otac obraća svima koji su zapeli u prošlosti, „Povjerenje i nada potrebni su nam u vremenu različitih diktatura relativizma, diktatura ravnodušnosti.“

Isplovi na pučinu – poziv je koji Isus i danas upućuje Crkvi i svima nama, a na osobit način osobama posvećenog života. Trebamo smoći dovoljno hrabrosti baciti mrežu prema braći i sestrama našeg vremena koji zbog diktature relativizma riskiraju biti preplavljeni valovima besmisla i imati potrebu ponuditi im susret s Isusom. Isus nas poziva da baci-mo mrežu i ponudimo im izlaz iz noći u Kristovo svjetlo. Ali da bi se to dogodilo, potrebna je nama samima nada.

Jednako tako i kada je u pitanju druga diktatura – diktatura ravnodušnosti, koja se najviše očituje u nasilju i ratovima koji se oko nas vode i nameću kulturu straha i beznađa. Znak im je i utrka za naoružanjem koja se na balkanskim prostorima dodatno očituje u povratku staroj retorici kojom se podgrijavaju sukobi i pripremaju novi ratovi. Dok se sve to događa, ne smijemo ostati ravnodušni, ali naše uključivanje mora biti na način da smo ljudi koji imaju hrabrosti biti glas onih koji glas nemaju. Trebamo, kao što ste puno puta u prošlosti, u svijetu nemira biti oni koji se zalažu za mir i pomirenje, za oprost i dijalog.

Nadbiskup je redovnice i redovnike potaknuo da u svijetu u kojem žive i kojemu su poslani budu glas Isusa Krista u diktaturi relativizma koja prijeti oduzimanjem smisla, u diktaturi ravnodušnosti koja želi ugušiti djelotvornu ljubav. Ne smijemo se uključiti na način kako to čine drugi, nego biti drugačiji – na način Isusa Krista.

Homiliju je nadbiskup zaključio nagovorom pape Lava XIV. sudionicima osam redovničkih kapitula, koji se održao u srpnju ove godine. Poručio im je, a time i nama, da obnove autentičan misijarski duh i usvoje osjećaje koji su bili u Isusu Kristu, a to da učine ukorjenjujući nadu u Boga i održavajući u srcu živi plamen duha, promičući mir i njegujući pastoralnu suodgovornost u mjesnim Crkvama.

Helena Anušić

Tri nova đakona Riječke nadbiskupije

KARLO STIPEČ I MARIO ĐURIĆ

Karlo Stipeč iz Župe BDM Žalosne u Mrkoplju i Mario Đurić iz Župe sv. Mihaela Arkandela u zagrebačkoj Dubravi zaređeni su 27. rujna za đakone Riječke nadbiskupije. Na posljednju stubu prije svećeničkog ređenja uveo ih je riječki nadbiskup Mate Uzinić tijekom svečanog euharistijskog slavlja u crkvi sv. Romualda i Svih svetih na Kozali.

U propovijedi je nadbiskup istaknuo je da Crkva, premda utemeljena na Kristu, nije monolitna zajednica, nego zajednica ljudi različitih kultura, mentaliteta i ograničenja. „Zato je sveta – jer je Kristova – ali je, po ljudima koji je tvore, i grešna, slaba. I u njoj se događaju podjele i trvenja. Nije dobro što se to događa, ali je normalno da se događa”, rekao je nadbiskup, podsjećajući da podjele nisu zaobišle ni prvu Crkvu.

Polazeći od evanđeoskog ulomka o nadmetanju učenika za prva mjesta, Uzinić je naglasio kako je Krist dao posve drukčiji obrazac vlasti: „Tko hoće među vama biti velik, neka vam bude poslužitelj; i tko hoće među vama biti prvi, neka vam bude sluga.”

Nadbiskup je upozorio i na opasnost klerikalizma – stavljanja vlastitih interesa ispred Krista i potreba braće – te potaknuo na trajno vraćanje evanđeoskim korijenima. U tom je kontekstu spomenuo sv. Vinka Paulskog, koji je u 17. stoljeću odgovorio na izazove svoga vremena organiziranim milosrđem i služenjem siromašnima.

Naglasio je kako pojam siromaštva ima mnoga lica: ekonomsko, društveno, kulturno, duhovno. „Za nas su danas siromasi djeca i sve nevine žrtve Gaze, Ukrajine i drugih ratnih stradanja, ali i nerođeni, žrtve nasilja, mladi bez smisla, rastavljeni i ponovo vjenčani, stariji i napušteni, migranti, beskućnici...”, rekao je, pozivajući zajednicu na solidarnost, pravdu i obnovu dostojanstva svih ljudi.

Na kraju je Stipeču i Đuriću zaželio da u središte svoga života i poslanja stave upravo te ljude, kako bi se – po njihovu vjerovanju, poučavanju i življenju evanđelja – Krist mogao očitovati i proslavljati u svijetu.

U ime ređenika riječi zahvale uputio je Mario Đurić. Bog je dobar, rekao je na početku zahvalivši Gospodinu na njegovoj dobroti, milosrđu i daru đakonata. Riječi zahvale uputio je nadbiskupu Uziniću, odgojiteljima koji su ih pratili i pripremali u Rijeci, Splitu i Padovi te roditeljima, obitelji, rodbini i prijateljima. Đurić je posebno zahvalio duhovnoj obitelji Omnia Deo kojoj pripada. „Molite i dalje za nas da činimo ono što je Bogu milo”, poručio je ređenik. Na misi je pjevao župni zbor Župe sv. Romaulda i Svih svetih.

BIOGRAFIJE

Karlo Stipeč rođen je 6. travnja 1997. godine u Rijeci, a potječe iz Župe Blažene Djevice Marije Žalosne u Mrkoplju. Sakrament krštenja primio je u Župi sv. Nikole Biskupa u Brod Moravicama, dok je sakramente prve pričesti i potvrde primio u rodnoj župi. Filozofsko-teološki studij pohađao je u Rijeci na područnom studiju Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a sjemenišnu formaciju ostvario je u Pripravničkom sjemeništu Ivana Pavla II. u Rijeci te u sjemeništu u Padovi.

Mario Đurić rođen je 5. listopada 1995. u Zagrebu. Sakramente kršćanske inicijacije primio je u Župi sv. Mihaela arkandela u zagrebačkoj Dubravi. Na sredini studija ekonomije počinje dublje promišljati o Božjoj volji u vlastitom životu. U molitvi, svakodnevnoj euharistiji i pobožnosti Devet prvih petaka otkriva svoj poziv, no odlučuje završiti započeti studij te 2019. diplomira na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu.

Od djetinjstva je povezan s utemeljiteljima Javnog vjerničkog društva Omnia Deo, don Josipom Radićem i Majkom Jozefinom Glasnović, i cijelom zajednicom. Njihov primjer bio mu je putokaz u životu koji ga je čuvao i vodio, a zajedništvo među braćom Omnia Deo oduševilo ga je za svećenički poziv. Po završetku studija ekonomije dolazi u Rijeku te je 2020. započeo filozofsko-teološki studij, kao i bogoslovnu formaciju. Studij i formaciju nastavio je u Splitu, a završio 2025. u Padovi.

DON MATIJA LUKETIĆ
ZAREĐEN U RIMU

Đakonsko ređenje don Matije Luke-tića, kandidata Riječke nadbiskupije, održano je 1. listopada u crkvi sv. Ignacija u Rimu, a misno slavlje i obred ređenja predvodio je ljubljanski nadbiskup Stanislav Zore, izvijestio je Papinski zavod Germanicum et Hungaricum. (Rim/IKA)

Uz don Matiju Luketića, đakonsko ređenje na naslov Ljubljanske nadbiskupije primio je i Gregor Capuder. Dan uoči ređenja, kandidati su u crkvi sv. Petra Kanizija u rimskom zavodu Germanicum et Hungaricum tijekom svečane Večernje molitve položili ispovijest vjere i izjavu o svojevolumnom preuzimanju obveze celibata.

U propovijedi na molitvi večernje, nadbiskup Zore istaknuo je da mjesta koja đakoni zauzimaju u liturgiji nisu znak časti, nego poziv na služenje, podsjetivši na izvorno značenje grčke riječi diakoneo – služiti, a ne biti služen.

Na misnom slavlju ređenja sudjelovali su generalni vikar Riječke nadbiskupije, Mario Tomljanović, vikar za kler Riječke nadbiskupije, Vjekoslav Đapić i rektor Pripravničkog sjemeništa „Sv. Ivan Pavao II.“ u Rijeci, Ivan Devčić.

Rektor zavoda Germanicum et Hungaricum p. Gernot Wissner zahvalio je novozaređenim đakonima na njihovu doprinosu zajednici tijekom studija u Rimu, a potom su im se okupljenima obratili i sami ređenici.

Svečanosti je nazočilo mnoštvo hodočasnika iz Rijeke, među kojima i članovi zajednice Omnia Deo, kojoj pripada don Matija Luketić.

Foto: Ante Čuić / Germanicum et Hungaricum

Srdoči

KRIŽ NIJE SAMO PATNJA – ON JE I PROSLAVA, ZNAK BOŽJE LJUBAVI I POBJEDE

Velik broj vjernika sudjelovao je 14. rujna u nedjeljnom euharistijskom slavlju u crkvi Svetog Križa na Srdočima povodom proslave blagdana Uzvišenja Svetoga Križa. Misu je predvodio riječki nadbiskup i metropolit Mate Uzinić u zajedništvu sa župnikom Župe Svetog Križa Kristijanom Zebom, upraviteljem Svetišta Majke Božje od Krasna Stjepanom Zebom i svećenicima Riječke nadbiskupije. Ovo je slavlje za župljane Svetog Križa bilo posebno i stoga što se navršila 15. obljetnica posvete i izgradnje župne crkve.

Okupljenim vjernicima na početku se obratio župnik riječima pozdrava. Uz pozdrave predstavnicima civilne uprave, poseban pozdrav uputio je majkama i udovicama poginulih hrvatskih branitelja te članovima Udruge hrvatskih branitelja dragovoljaca Domovinskog rata Primorsko-goranske županije. Pozdrave je uputio i braći svećenicima te nadbiskupu Mati Uziniću.

Nadbiskup Uzinić uputio je vjernicima čestitke povodom blagdana Svetog Križa te „petnaest godina okupljanja u ovom hramu, ali i izgrađivanja žive crkve međusobnim susretima“. „Želio bih“, rekao je, „da osvijestimo važnost tog vremena: slavimo veliki Jubilej kao hodočasnici nade, slavimo 100 godina naše biskupije, i 15 godina ove župne crkve. Vrijeme brzo prolazi i želimo li ga iskoristiti na pravi način, potrebno je ulagati trud i napor. Na početku ovog misnog slavlja, sjećajući se ovih petnaest godina, sto godina, pa i 2025 godina od Isusova utjelovljenja, upitajmo se kao Crkva jesmo li iskoristili vrijeme koje nam je bilo darovano.“

U nadahnutoj propovijedi nadbiskup je govorio o dvije ključne perspektive križa: kao stratišta i kao znaka uzvišenja, pozivajući vjernike da križ ne nose samo kao teret nego i kao znak nade i uskrse pobjede.

Pri završetku misnog slavlja mladi je bračni par Guštin, u ime pastoralnog vijeća, ekonomskog vijeća i župljana, uručio nadbiskupu prigodan poklon, a tajnica župnog pastoralnog vijeća gospođa Gordana Macanić obratila mu se riječima zahvale. „Zahvaljujemo Vam na proslavi našeg župnog blagdana Uzvišenja Svetog Križa i petnaestoj obljetnici gradnje i posvete naše crkve. Snaga vjere i upornost župljana i župnika ove župe tražila je prostor gdje svatko može pronaći svoje mjesto, prostor koji ispunjava radošću. Velik broj vjernika radost je ove župe. Neka Vaša molitva i pastirska briga budu primjer vjernicima kako Kristova poruka živi i djeluje preko njegovih namjesnika i neka nam bude poticaj da i sami budemo svjedoci vjere.“

Eva Marković
(foto: Župa Svetog Križa – Srdoči)

Trsat

MALENOST PRED BOGOM ZNAČI SPREMNOST I PONIZNOST U PRIHVAĆANJU POSLANJA

Proslava blagdana Rođenja BDM privukla je 8. rujna u Svetište Majke Božje Trsatske velik broj hodočasnika koji su na Gospin rođendan došli u najstarije živuće hrvatsko marijansko svetište sa svojim molitvama, zahvalama i prošnjama. Svečano liturgijsko slavlje predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić, koji je u propovijedi naglasio da se na ovaj dan ne slavi samo rođenje Marije nego i Božji iskorak u povijesti spasenja.

„Njezinim rođenjem počinje na vidljiv način ostvarenje Božjeg praiskonskog plana“, rekao je nadbiskup.

Govoreći o „malenosti“ Male Gospe, nadbiskup je objasnio kako se ne radi samo o djetetu u kolijevci već o poniznosti pred Bogom. „Marijina malenost očitovala se u tome što se potpuno stavila na raspolaganje Božjem planu. Ona je dopustila da Bog bude u središtu njezina života“, rekao je, dodajući kako i sv. Josip svojim primjerom pokazuje da malenost pred Bogom znači spremnost i poniznost u prihvaćanju poslanja.

Posebno se osvrnuo na evanđeosko rodoslovlje koje pokazuje da Bog u povijest ulazi preko konkretnih ljudi – pa i onih slabih i grešnih. „To znači da nitko nije isključen. Bog računa na sve, ali da bismo mu mogli odgovoriti, i mi moramo postati maleni – poput djece, potrebni Boga i njegove milosti“, poručio je.

U nastavku je istaknuo i važnost mira, oslanjajući se na proroka Miheja koji za Mesijino vrijeme kaže: „On – on je mir!“ „U svijetu u kojem ponovno zveckaju oružja, a i među nama gdje nemiri i svađe razdiru i društvo i Crkvu, Marijin rođendan poziva nas na Kristov mir“, rekao je, upozorivši da to ne znači odsutnost poteškoća, nego nutarnji mir koji nosi kroz kušnje.

Osvrnuvši se i na aktualne društvene izazove, poput demografskog pada, iseljavanja i osjećaja beznađa, Uzinić je rekao: „Svjedoci smo da se i dvije tisuće godina nakon Kristova rođenja vode ratovi. I da se i mi, u hrvatskom društvu, često iscrpljujemo starim prijemcima dok nam izmiču bitne teme: demografsko opadanje i iseljavanje, sve starija nacija, manje vjenčanja i više rastava, osjećaj beznađa... A i mi kršćani znamo se posvađati – i prečesto razdvajati. Ipak, Kristov mir postavlja temelj da bude drukčije.“

Na kraju mise Uzinić je predvodio posvetnu molitvu pred slikom Majke Milosti.

Donja Vežica

RELIKVIJE SV. MAJKE TEREZIJE STIGLE U ŽUPU SV. TEREZIJE OD DJETETA ISUSA

U Župi sv. Terezije od Djeteta Isusa na riječkoj Podvežici večer 5. rujna ostat će dugo urezana u pamćenju vjernika. Crkva ispunjena do posljednjeg mjesta, pjesma i molitva u kojoj se osjećala duboka zahvalnost – sve to

pratilo je dolazak relikvija sv. Majke Terezije, redovnice čiji je život postao simbolom nesebične ljubavi i služenja najsiromašnijima.

Relikvije prvoga stupnja – vlasice svetice – stigle su u ovu riječku župu na poticaj vjernika i župnika don Marka Pavlinovića. Posebnu težinu događaju daje činjenica da je upravo ovu župu sv. Majka Terezija osobno pohodila 1978. godine, zajedno sa slugom Božjim p. Antom Gabrićem, ostavivši neizbrisiv trag, spomenicu napisanu vlastoručno.

Svečano euharistijsko slavlje u prepunoj župnoj crkvi predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić, naglasivši posebnu važnost događaja ne samo za ovu župu nego i za cijelu Riječku nadbiskupiju.

U propovijedi nadbiskup je istaknuo duboku povezanost između sv. Majke Terezije i nebeske zaštitnice župe – sv. Terezije od Djeteta Isusa. Osvrnuo se na četiri točke koje objedinjuju ove dvije svetice: ime i zvanje, ljubav prema Isusu, iskustvo patnje i njihovo nebesko poslanje.

Nadbiskup je okupljene vjernike pozvao da primjer sv. Majke Terezije žive u svakodnevici, prepoznajući potrebite u svojoj sredini. „Koga sve danas u svojoj sredini prepoznavamo kao potrebne? One koji su – kako je propovijedao papa Franjo na misi kanonizacije – izgubili vjeru; one koji žive kao da Boga nema; mlade bez vrijednosti i idealâ; obitelji u krizi; bolesne i zatvorenike; izbjeglice i migrante; slabije i nemoćne u tijelu i duhu; djecu prepuštenu samoj sebi; napuštene starije osobe. Evo načina prepoznavanja onih koji su u potrebi, koji nam on sa sv. Majkom Terezijom predlaže: Gdje god postoji pružena ruka koja traži pomoć da se ponovno uspravi – tamo mora biti naša prisutnost. Tamo mora stajati Crkva koja pruža nadu, sa ‘živim sjećanjem na Gospodinovu pruženu ruku kada sam bio na tlu’.“

Dolazak relikvija sv. Majke Terezije velika je čast za ovu riječku župu, ali i trajan poticaj na življenje evanđelja putem ljubavi u malim stvarima. Kako je zaključio nadbiskup Uzinić, ime Terezija u Crkvi uvijek znači isto: ljubav koja ne ostaje pasivna, nego se pretače u djelovanje. Ta ljubav traži ruke, oči i srce kojima je potrebna njihova ruka, oči, srce i nesebično se stavlja na raspolaganje u ljubavi prema Bogu u služenju bližnjemu, istaknuo je propovjednik.

PRIKUPLJAJU SE SREDSTVA ZA POSTAVLJANJE KIPA SV. MAJKE TEREZIJE

Na kraju mise vjernici su prvi put mogli častiti relikvije ove svetice. Župnik don Marko Pavlinović najavio je da župa želi prikupiti sredstva i za kip Majke Terezije kako bi se i na takav način potaknulo štovanje ove svetice. „Mislim da bi ona bila velika zagovornica za cijeli grad i Riječku nadbiskupiju, posebno za sredinu u kojoj živimo. Rijeka je multikulturno središte, a sv. Majka Terezija boravila je u takvim područjima i znala je ljubiti svakog čovjeka i donositi evanđelje svakom čovjeku. Zbog toga može biti veliko evangelizacijsko sredstvo za naš grad i nadbiskupiju.“ Dodao je da je izrađen idejni kip u manjoj dimenziji koji je napravio akademski kipar Tomislav Kršnjavi. Želja je župnika i župljana u crkvi napraviti nišu u kojoj će se pohraniti relikvije i nalaziti kip, a pored niše izložiti pano o pohodu svetice ovoj župi.

Mošćenice

MISA ZAHVALNICA U ŽUPI SV. ANDRIJE

Povod za slavlje i misu zahvalnicu u Župi sv. Andrije u Mošćenicama 31. kolovoza 2025. bio je završetak magistarskog studija u Rimu mlade župljanke Aleksandre Jurinović.

Tijekom svog trogodišnjeg boravka u Rimu Aleksandra Jurinović studirala je crkveno pravo na Papinskom lateranskom sveučilištu. U lipnju ove godine magistrirala je najvišim ocjenama i pohvalama te obranila rad „Utjecaj tužene stranke na moralnu sigurnost u parnicama za proglašenje ništavnosti

ženidbe prema sudskoj praksi Rimske rote“ (*L'incidenza della parte convenuta per la certezza morale nelle cause di nullita matrimoniale secondo la giurisprudenza rotale*) pod mentorstvom prof. Elene di Bernardo. Odlukom riječkog nadbiskupa Mate Uzinića u tekućoj 2025. godini imenovana je sutkinjom pri Interdijecezanskom ženidbenom sudu prvog stupnja u Rijeci.

Prigodnu riječ čestitke uputili su domaći župnik vlč. Petar Belanić, načelnik Općine Mošćenička Draga g. Riccardo Staraj te Aleksandrina vjeroučiteljica gđa Gabrijela Adulmar. Cijela župna zajednica izrazila je poseban ponos što je jedna mlada, vrijedna i talentirana osoba iz njihova mjesta izabrala upravo služenje u Crkvi službom crkvenog pravника, čime na osobit način pomaže lokalnom biskupu u razlučivanju različitih slučajeva valjanosti ženidbe.

Opatijski dekanat iznjedrio je u zadnja dva desetljeća dvije laikinje, dvije časne sestre i četvoricu svećenika koji različitim karizmama i službama daju svoj doprinos u evangelizaciji u domovini i inozemstvu.

Aleksandra Jurinović rođena je u Rijeci 1995. godine. Osnovnu školu završila je u Mošćeničkoj Dragi uspjehom 5,00. Nakon toga pohađala je Gimnaziju Eugena Kumičića u Opatiji, gdje je zbog jednaka uspjeha i brojnih aktivnosti u školi proglašena učenicom generacije. Studij je nastavila na Teologiji u Rijeci te je kao diplomant najboljim uspjehom završila integrirani preddiplomski i diplomski studij 2020. godine. Dobitnica je Dekanove nagrade i nagrade nadbiskupa mons. dr. sc. Ivana Devčića za najbolji diplomski rad obradivši temu „Mješovite ženidbe i zapreka različitosti vjere“, kojoj je mentor bio izv. prof. dr. sc. Slavko Zec te sumentor mr. sc. Emil Svažić. Potom je upućena na postdiplomski studij crkvenog prava na Papinskom lateranskom sveučilištu.

MISA ZA POČETAK ŠKOLSKE I KATEHETSKE GODINE U RIJECI

Nova školska godina uvijek donosi brojne izazove, a povodom njezina početka u utorak, 23. rujna, u najstarijoj riječkoj župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije služena je misa na kojoj se okupio velik broj školaraca te vjeroučitelji s predstojnikom Katehetskog ureda Riječke nadbiskupije Ksenijom Rukavina Kovačević.

Euharistijsko slavlje sa zazivom Duha Svetoga predvodio je povjerenik Ureda za mlade, ujedno i organizator događaja, Laurent Kružić. Liturgijsko pjevanje animirao je bend vjeroučitelja.

U propovijedi Kružić je mladima približio liturgijska čitanja toga dana naglasivši važnost crkve kao prostora i župnika u zajednici, ali još više unutarnju potrebu za Božjom prisutnošću. „Naša vjera zahtijeva napor – da otvorimo Isusu vrata srca i zapitamo se što je on nama“, poručio je.

Propovjednik je slikovitim primjerima svjedočanstava naglasio da Bog liječi i one koji su, kako je rekao, „paralizirani“ životom bez njega, ali samo ako mu to dopuste i zatraže njegovu pomoć. „To nam Bog daje svojim sakramentima, ali pod jednim uvjetom – ako to od njega zatražimo“, istaknuo je Kružić.

Mladima je poručio kako spoznaja Boga otkriva život bogatiji od materijalnog. Pozvao ih je da na svom životnom putu njeguju prijateljstva i imaju uza se duhovnika kojem se mogu povjeriti, jer to je – kako je i sam posvjedočio – izuzetno važan „resurs“. „Gospodin će nam dati te resurse ako ga za to zamolimo“, rekao je te ih na kraju potaknuo da prepoznaju Božji poziv i hrabro krenu za njim.

Eva Marković

MISA ZA POČETAK ŠKOLSKE GODINE U KATOLIČKOJ OŠ „JOSIP PAVLIŠIĆ“

Misno slavlje prigodom početka nove školske godine u Katoličkoj osnovnoj školi „Josip Pavlišić“ 17. rujna u katedrali svetog Vida u Rijeci predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić. U koncelebraciji je bio i školski duhovnik Laurent Kružić.

U prigodnoj homiliji nadbiskup Mate približio je misna čitanja učenicima pozivajući ih na marljivost, rad i učenje za život. Podsjetio je učenike i nastavnike na to da Isus svojim primjerom govori kako ne treba čekati da se svijet promijeni nego mi trebamo biti uključeni i mi trebamo mijenjati svijet.

„Promjena ne počinje od drugih, promjena svijeta počinje od nas jer onda preko mene promjena može utjecati na druge – može utjecati na školu u kojoj jesam, na moj razred, moju obitelj, grad u kojemu živim, Crkvu, biskupiju kojoj pripadam.“

Upozorio je na ravnodušnost, kao što je Isus upozoravao ljude njegova doba. „Isus želi da postanemo glasnici i onih koji nemaju glasa, da budemo oni koji su za druge, da plač onih koji su isključeni, ugroženi i poniženi dotakne naše srce. Kako bi život mogao započeti, trebaš ući u odnos s drugima, trebaš se uključiti u živote drugih i dopustiti da se drugi uključe i u tvoj život, inače ostaješ poput onih ljudi Isusove generacije – kritički promatrač života koji prolaze pokraj tebe. Zapravo, nikad sam ne možeš živjeti. Svi smo pozvani biti originalni, kako je rekao nedavno proglašeni sveti Carlo Acutis“, poručio je nadbiskup Uzinić.

Na kraju mise uslijedio je blagoslov i zaziv Duhu Svetome za blagoslovljenu i uspješnu školsku godinu. Osim učenika, na misi su sudjelovali i djelatnici predvođeni ravnateljicom škole.

Ove školske 2025./2026. godine u Katoličku osnovnu školu „Josip Pavlišić“ upisano je 44 prvašića. Svečani program primanja prvašića održan je na prvi dan školske nastave, 8. rujna 2025., na blagdan rođenja Blažene Djevice Marije. Nakon molitve, obrednog blagoslova duhovnika škole i ravnateljčina pozdrava dobrodošlice, uslijedila je prozivka učenika 1.a i 1.b razreda te njihovih učiteljica Ivane Kabalin i Barbare Stipetić Blašković te učiteljica Dorie Grdaković i Lorene Šamanić (zamjena za učiteljicu Mariju Brezac Kumburić).

(web: Katolička osnovna škola „Josip Pavlišić“)

ČESTITARI IZ KOŠ-A

Učenici Franck i Mara te učiteljice Ana Marija i Maja iz Katoličke osnovne škole „Josip Pavlišić“ u Rijeci 22. rujna čestitali su nadbiskupu Mati imendan. Pridružio im se i učenik Centra za autizam Lucas Rogerio de Soussa sa svojom rehabilitatoricom Snježanom Glavaš.

Nadbiskup se zadržao s gostima u kraćem razgovoru. Franck i Mara predali su domaćinima (i generalnom vikaru i nadbiskupu) prigodne jesenske darove uz čestitku i poruku nadbiskupu da (...) „sveti Matej, čijim ste imenom obilježeni, bude Vaš neprestani zagovornik pred Gospodinom. U svojoj pastirskoj službi neka Vas uvijek prate mudrost, snaga Duha Svetoga i obilje Božjega mira.“

PROŠTENJE GOSPI ŽALOSNOJ

Treće nedjelje ovoga mjeseca, 21. rujna, u znamenitom Svetišu Blažene Djevice Marije Žalosne u Mrkoplju, u srcu Gorskog kotara, dogodilo se još jedno snažno proštenje. I ove je godine preko dvije tisuće vjernika prošlo kroz ovo marijansko svetište. Hodočasnici na svojim licima nisu skrivali radost duhovnog ushita i obogaćenja svim onim što su doživjeli u sadržajnom mrkopaljskom proštenju.

Dragi Bog učinio je da dan bude iznimno lijep, sunčan, topao i miran, prikladan za ovakvu proslavu u Godini jubileja: Velikog jubileja kršćanstva, nacionalnog jubileja 1100. godišnjice Hrvatskog Kraljevstva i 80. godišnjice mučeništva Stjepana Horžića, nezaboravnog mrkopaljskog kapelana koji svojim mučeništvom stoji uz bok kardinala Stepinca i Miroslava Bulešića, a dan je ovom svetištu da ga promiče kao budućeg kandidata oltara.

Ne čudi stoga što je na prvoj misi, služenju u 8.00 sati, župnik Ante Zovko čitao izvatke iz Horžićeve propovijedi koju je u ovome svetištu izgovorio na Gospu Žalosnu 15. rujna 1943. Odzvanjaju i danas

proročke riječi mladoga svećenika o Djevici Mariji: „Marija je svojim žrtvama postala Kraljicom mučenika. Danas je ponovno došlo vrijeme mučenika i tko zna ne će li Gospodin jednog dana i od nas tražiti nešto slično, i bit će blagoslovljen onaj koji će moći kazati: Sve, pa i život za Boga, i Božje zapovijedi, ali njih prekršiti ni za što!” Uz župljane Mrkoplja ovoj sve-toj misi nazočilo je tridesetak hodočasnika pješaka iz brodmoravičkog kraja.

U 9.00 sati misu je predvodio Ivan Marković, župnik župa Gerovo i Hrib i upravitelj Svetišta Gospe Karmelske na Svetoj Gori. U 11.00 sati središnje euharistijsko slavlje, kojemu uz vjernike sa svih strana već godinama organizirano hodočaste vjernici Ogulinskog dekanata, slavio je Tomo Nikolić, ujedno predvoditelj iznimno snažne i posjećene trodnevne duhovne pripreve. Misno slavlje glazbeno je animirao Zbor BDM Žalosne sa svojim voditeljem i orguljašem Marjanom Padavićem. Za ovu prigodu zbor je, nakon pet-

naest godina, opet obnovio Misu Vladana Vuletina napisanu za mrkopaljsko svetište.

Zbor je pjevao i na hodočasničkoj misi u 16.00 sati. U njoj uglavnom sudjeluju hodočasnici iz župa Bakarskog dekanata, već godinama i župljani župe Kantrida u Rijeci, ali i brojnih drugih župa. Na ovoj misi koncelebrira najviše svećenika, ove godine bilo ih je 16. Misu je predvodio i propovijedao Dražen Volk, župnik grada Grobnika. Iz njegova poticajna razmatranja dao se naslutiti upit: Nije li danas, u ovom našem vremenu, najveća Gospina žalost vidjeti u što i kako današnji ljudi upropaštavaju (pre)dragocjeno darovano im vrijeme?

Proštenje bi bilo nezamislivo bez brojnih ispovjednika koji su se izmjenjivali u ispovjedaonicama svetišta od ranog jutra da kasnog poslijepodneva.

SVETOGORSKO PROŠTENJE

Svetište Blažene Djevice Marije Karmelske na Svetoj Gori i ove je godine u rujnu postalo središte hodočasničkog okupljanja. U petak, 12. rujna, vjernici gerovskog kraja zajedno s hodočascima iz drugih župa, pješice ili automobilima, uputili su se na misno slavlje kojim je započeo program proslave Svetogorskog proštenja. Svečanu misu predvodio je riječki nadbiskup Mate Uzinić, u zajedništvu s čuvarem svetišta Ivanom Markovićem te rektorom riječkog Pripravnčkog sjemeništa „Ivan Pavao II.“ Ivanom Devčićem. Liturgijsko slavlje glazbeno je obogatio župni zbor iz Gerova.

Govoreći u propovijedi o proslavi Marijina rođendana na Svetoj Gori, nadbiskup je staknuo značenje naziva „Mala Gospa“, objašnjavajući kako ne označava tjelesnu malenost, nego Marijinu poniznost i raspoloživost za Božji plan. „Ista malenost

potrebna je i nama da bismo bili dionici Božjeg plana spasenja“, naglasio je nadbiskup. Naglasio je da se Božji plan ostvaruje preko ljudi: „Evandeosko rodoslovlje pokazuje da Bog računa na nas, ljude, iako nismo savršeni. Nitko nije isključen. Bog svakoga uključuje u svoje poslanje.“

Nadbiskup je pozvao vjernike da, poput Marije, budu otvoreni Bogu i spremni postati „maleni“ kako bi Krist mogao oblikovati njihov život: „Ako dopustimo Bogu da nas preobrazi, i po nama će se nastaviti njegovo utjelovljenje u svijetu. Tada drugi, gledajući nas, neće vidjeti nas, nego Krista.“

Na kraju misnog slavlja riječi zahvale svima koji su pridonijeli organizaciji uputio je čuvar svetišta Ivan Marković, a pri-

godnim govorom nadbiskupu se obratila župljanka Danica Turk.

Uzinić je na kraju predvodio posvetnu molitvu Majci Božjoj Svetogorskoj i po završetku mise učinio ophod oko oltara na kojemu se nalazi kip Svetogorske Gospe, što su učinili i hodočasnici koji su se u velikom broju okupili na Svetoj Gori.

IZLET NA UČKU S MINISTRANTIMA I OBITELJIMA KANTRIDE

Zahvalni smo dobrome Bogu, Nebeskom Ocu, što smo 6. rujna u pratnji župnika Vjekoslava Kovača i nas nekoliko obitelji s Kantride, po prelijepu vremenu živjeli zajedno malo hodočašće i planinarski izlet ministranata na Učku. Krenuli smo od bogate povijesti i ljepote pitoreskna Veprinca, interijera župne crkve sv. Marka i predivna vidikovca na Kvarner. Zatim smo se upoznali s multimedijalnim i kreativno osmišljenim muzejom Učke na Poklonu, a nakon pauze uputili smo se na planinarenje gdje smo naredna dva sata prolazili i razgledavali poučnu stazu Plas, dok nismo prispjeli na vrh Učke. Bila je to i prigoda za proglasiti Evanđelje po Marku o Preobraženju, uz koje smo izrekli molitve i zahvale i zazvali na sve Očev blagoslov i zagovor sv. Antuna, sv. Vida, sv. Majke Terezije, sv. Carla Acutisa i sv. Piera Giorgia Frassatija. Predivan dan molitve, zajedništva i radosna druženja na Učki okončali smo ručkom u restoranu *Dopolavoro*, te se oko 17.00 sati organizirano autima vratili na Kantridu. Još jedanput hvala svim ministrantima na odazivu, također i onima koji ovaj put nisu bili u mogućnosti pridružiti nam se, a znamo da su željeli.

Žena vjere

Piše:
Daria Ljevar

Možda je nakon šest godina ovdje naslov proziran, ali ovaj put ću se potruditi da bude malo širi.

Na početku crtica o izvoru oko kojeg svi rade veliku buku. Izvor je kao i zmija od mjedi podignuta na stup u Krjizi brojeva. Nisu ozdravili zbog zmije nego zbog vjere, kao i Onoga koga zmija predstavlja. Dakle, voda bez vjere samo je voda koju sam utopila u moru svojih suza. Ipak, i voda i suze s vjerom imaju smisla.

Neka se ne uplaše teolozi, sanjala sam da smo se nas dvije penjale na planinu od pijeska, propadala sam i padala. Kad smo došle do vrha, ispred nas je bila špilja. Shvatila sam da je vrijeme tamo očito bilo prekratko pa sam željela ponovno biti ispred špilje. Žena mi je tamo pomogla shvatiti da brinuti se o sebi nije sebično, već plodonosno.

Probudila sam se hrabrija, s još više ljubavi prema toj ženi. Iako sam tamo previše plakala, zavoljela sam svoje suze ponovno nakon puno godina. Bila sam i preumorna uz stalnu bol u trbuhu, činilo se da nema smisla što sam uopće otišla. Nisam imala niti neku goruću vjeru. Izgledalo mi je kao da sam tamo samo zbog drugih, kako bih pretvorila u tekst sve njihove dojmove i svjedočila njihovoj golemoj radosti i zahvalnosti. Vjerovala sam da je to dovoljno i to je jedino u što sam tada vjerovala, zato što mi je Isus dvaput u mjesec dana po pričesti ozdravio koljena kako bih uopće mogla ići. Tamo smo i završili borbu s koljenima i s jednim grijehom, ne znam kako.

Sin i Mati dobar posao odradili. I dok ljudi trče po vodu, Žena tiho pomaže, misleći na svaki dan života svih ljudi. Ova avantura me naučila da su najbolji darovi skroviti i skrojeni po mjeri i da nam je Bog blizak i po ljudima koliko god daleko bili.

RIJEČKA NADBISKUPIJA POKRENULA PROJEKT „ZNANOST I VJERA U ZDRAVSTVU: PREMA HOLISTIČKOM PRISTUPU“

Želja je ovim projektom otvoriti prostor dubljem dijalogu i suradnji između znanstvene zajednice i Crkve u području zdravstva i socijalne skrbi.

Riječka nadbiskupija početkom rujna započela je provedbu 18-mjesečnog projekta Znanost i vjera u zdravstvu: prema holističkom pristupu (Science and Faith in Healthcare: Advancing Holistic Approaches)

Spajanjem stručnog znanja i kršćanske brige za čovjeka Riječka nadbiskupija želi potaknuti stvaranje modela skrbi koji jednako uvažava tjelesne, psihološke i duhovne potrebe svakog čovjeka.

Projekt vode generalni vikar Riječke nadbiskupije dr. sc. Mario Tomljanović i izv. prof. dr. sc. Saša Horvat (Sveučilište u Rijeci, Medicinski fakultet, Fakultet zdravstvenih studija), a u središtu su tri tematska područja povezana s djelovanjem karitativnih i zdravstvenih ustanova kojima je osnivač nadbiskupija:

- palijativna skrb i dostojanstvo čovjeka u posljednjim trenutcima života (Hospicij Marija K. Kozulić)
- skrb za oboljele od demencije (Dom za osobe s demencijom) s naglaskom na potrebu povezivanja medicinskog, psihološkog i pastoralnog pristupa
- smještaj i pomoć ženama i djeci žrtvama obiteljskog nasilja u Domu sv. Ane (Caritasov dom za žene i djecu – žrtve obiteljskog nasilja), koji je jedinstvena ustanova u Primorsko-goranskoj županiji i primjer dugogodišnje predanosti nadbiskupije socijalnoj osjetljivosti i zaštiti najranjivijih

Projekt je dobio financijsku potporu od prestižnog međunarodnog programa Equipping Christian Leadership in an Age of Science (ECLAS), što predstavlja značajno priznanje vrijednosti i kvalitete riječkih inicijativa.

Planirane aktivnosti osmišljene su kako bi u projekt uključile ne samo stručnjake nego i širu zajednicu. U sljedećih godinu i pol dana održat će se:

- *okrugli stol o palijativnoj skrbi*, koji će okupiti zdravstvene stručnjake, predstavnike institucija i civilnog društva, kako bi se otvoreno razgovaralo o važnosti dostojanstvenog završetka života
- *dvodnevna međunarodna znanstvena konferencija* o palijativnoj skrbi i demenciji, na kojoj će sudjelovati ugledni domaći i strani stručnjaci, a poseban naglasak bit će stavljen na suradnju medicinskih i teoloških disciplina
- *javno predavanje o Domu sv. Ane*, kojim će se istaknuti kako vjera i stručna pomoć mogu zajedno pridonijeti sigurnosti i oporavku žena i djece žrtava nasilja
- *natječaj za učeničke plakate* o temi odnosa znanosti i vjere, kojim će se potaknuti osnovnoškolci i srednjoškolci na kreativno promišljanje o važnim društvenim pitanjima. Najbolji radovi bit će nagrađeni i javno izloženi u prostorima Nadbiskupije.

Osim organizacije javnih događanja, projekt predviđa i međunarodnu diseminaciju rezultata: članovi projektnog tima sudjelovat će na znanstvenim konferencijama u inozemstvu, a sažetci i rezultati svih aktivnosti objavljuvat će se na hrvatskom i engleskom jeziku. Time će se omogućiti da riječki primjer bude prepoznat i u međunarodnoj akademskoj i crkvenoj zajednici. Ovim projektom potvrđuje se kako znanost i vjera nisu u sukobu nego se mogu međusobno nadopunjavati i zajedno graditi humaniji i pravedniji svijet.

Za više informacija o ECLAS inicijativama i projektima vidi:
<https://scire.umk.pl/eclas-grants-competition-results>

Saša Horvat

DAN VOLONTERA, DONATORA I KLANJATELJA U RIJEČKOM HOSPICIJU

U riječkom Hospiciju „Marija Krucifiksa Kozulić“ 20. rujna svečano je obilježen dan volontera, donatora i klanjatelja. „Vi ste to plodno tlo o kojem govori Isus u prispodobi o sijaču, iz kojega niče obilat rod“, rekao je generalni vikar Riječke nadbiskupije Mario Tomljanović u propovijedi na misi u sjemenišnoj kapeli „Marije Kraljice apostola“. Uz ravnateljicu Hospicija s. Leopoldu Ivković, predsjednicu Upravnog vijeća Lidiju Bilić – Zulle te ravnateljicu nadbiskupijskog Caritasa, koji je osnivač, Marijanu Medanić, na misi i kasnijoj svečanosti sudjelovalo je osoblje ustanove, volonteri i podupiratelji, ali i rodbina sadašnjih i bivših korisnika, zahvalna za sve što su njihovi najbliži u toj ustanovi primili. Koncelebrirali su sudski vikar Emil Svažić i Pave Điko.

Tomljanović je u propovijedi istaknuo važno svjedočanstvo Božje blizine i ljubavi prema svakom čovjeku koje se u Hospiciju može osjetiti. Posebno je stoga zahvalio svima koji u Hospiciju brinu o bolesnima i umirućima. „U ovim vremenima kada oko nas vidimo brojne patnje, možemo se pitati gdje je Bog. On je na milosnim i milosrdnim mjestima poput ovog. U današnjem vremenu, kada se bojimo i skrivamo od boli i patnje, vi od nje ne bježite nego pružate ruku onima kojima je potrebna. U svijetu u kojem se sve mjeri po produktivnosti, vi pokazujete kako treba mjeriti po ljubavi. U društvu koje traži samo uspjeh, mi želimo svjedočiti sućut i blizinu. Želimo i da društvo poprими taj princip. Mi nismo izvan tog našeg društva. Želimo ga poboljšati i blagosloviti.“ Generalni vikar završio je propovijed molitvom za sve koji pomažu i pomagali su u radu Hospicija.

Nakon mise u predavaonici Hospicija okupljenima su se obratili generalni vikar molitvom te predsjednica Upravnog vijeća Hospicija prof. dr. sc. Lidija Bilić – Zulle. Zahvalila je osoblju, volonterima, donatorima i klanjateljima i podsjetila na programe njihova stručnog usavršavanja, medicinskog i duhovnog, za rad s bolesnima i članovima njihovih obitelji.

U DOMU ZA OSOBE S DEMENCIJOM OBIJEŽEN DAN ALZHEIMEROVE BOLESTI

Svake godine 21. rujna obilježava se Svjetski dan Alzheimerove bolesti, no i cijeli mjesec rujna posvećen je podizanju svijesti o Alzheimerovoj bolesti i općenito o demenciji. S obzirom na to da je 21. rujna bila nedjelja, u riječkom Domu za osobe s demencijom obilježavanje se održalo u petak 19. rujna.

Korisnicima, djelatnicima i ravnateljici Kristini Klanac Badovinac u goste su stigle sestre duhovne obitelji Omnia Deo, koje su pjesmom razveselile sve okupljene. Pridružile su im se Milosrdne sestre Svetoga Križa, redovnice čiji se samostan nalazi u neposrednoj blizini Doma za osobe s demencijom. Duhovnu podršku i ohrabrenje uputio im je don Vjekoslav Đapić, koji se također zadržao na ovom raspijevanom i radošnom događaju.

Svjetskim danom Alzheimerove bolesti želi se jače skrenuti pozornosti na one koji su pogođeni ovom bolešću ili drugim vrstama demencije, a tijekom mjeseca rujna diljem svijeta organiziraju se aktivnosti s ciljem podizanja svijesti, edukacije i smanjenja stigmatizacije bolesti. Dom za demenciju, odnosno Cjelodnevni boravak, koji je prva faza ovog projekta, s radom je započeo 30. listopada 2023. godine. Kapacitet mu je 15 osoba uz uslugu cjelodnevnog boravka, od 7 do 17 sati. Nalazi se u Rijeci na adresi Bulevar oslobođenja 12. Osnivač je Doma Caritas Riječke nadbiskupije, a vlasnik zgrade Riječka nadbiskupija. Za sve informacije obiteljima budućih korisnika na raspolaganju je broj telefona: 051 569-503.

PRIJAVE ZA VID FORMACIJU MLADIH

UPISI NA SEMINARE

Upisi na seminare
Metropolitanskog pastoralnog instituta

Metropolitanski pastoralni institut u Rijeci ove akademske godine 2025./2026., organizira za vjernike i sve Riječke metropolitane tri seminare:

- Seminar za teološku kulturu laika (TKL),
- Teološko-katehetskii seminar za pastoralne suradnike i bogne animatore (TKSP),
- Teološko-katehetskii seminar za odgovornost vjere u predškolskim ustanovama (TKSO).

Seminari imaju za cilj produbljivanje vlastite vjere, stoga je osnovna briga Instituta da polaznici ovim programima budu osnaženi novim poticajnim saznanjima kako bi iz toga crpili i razvijali odlučnost i hrabrost te onda vlastitu vjeru i poverili konkretnim životom i angažmanom.

Upisi traju do kraja mjeseca rujna
stoga se svi zainteresirani mogu obratiti na:
mpn@ri-nadbiskupija.hr ili na broj: 051 1364 984.
Više o svemu na: www.mpn-ri.com

U Nadbiskupskom ordinarijatu u Rijeci 25. rujna najavljen je koncert „Rijeka se budi“, kojim će se 9. studenog obilježiti dvije značajne obljetnice, 100. obljetnica Riječke biskupije i 50 godina života najnagrađivanijeg riječkog glazbenika suvremene kršćanske glazbe Andreja Grozdanova. Na koncertu, koji će započeti u 20 sati u Dvorani mladosti, nastupit će vodeća imena moderne kršćanske glazbe u Hrvatskoj: Alan Hržica, Amorse, Vanessa Mioč, sestre Halužan, fra Marin Karačić, Albina, Veritas Aeterna i Mihaela Građećak.

Na pozornici će se pridružiti i govornici, riječki nadbiskup Mate Uzinić, provincijal Hrvatske pokrajine Družbe Isusove p. Sebastian Šujević i svećenik Dražen Radigović. O događaju su na konferenciji za medije govorili vikar za pastoral Riječke nadbiskupije Mario Gerić i glazbenik Andrej Grozdanov. Događaj organiziraju Riječka nadbiskupija i Bono Records.

Gerić je istaknuo da obilježavanje 100 godina biskupije u Rijeci nije samo povijesno sjećanje na jedan trenutak u povijesti nego prilika za novo buđenje, „da možemo pogledati kakve su potrebe današnjeg vremena i pred njima se probuditi i odgovoriti na ono na što nas Duh Sveti kao Crkvu poziva.“ Proslava jubileja tijekom ove godine održana je na različite načine, liturgijskim proslavama, nedavno održanom Svečanom akademijom, a ovaj koncert bit će prilika da se u ovu proslavu i obilježavanje jubileja naše mjesne Crkve uključi i mlada populacija koja u najvećoj mjeri sudjeluje na ovakvim koncertima, kazao je Gerić. Na kraju, čestitajući Grozdanovu 50. rođendan, zahvalio mu je što je svojih pedeset godina života utkao u koncert koji je dar za 100. rođendan biskupije u Rijeci.

Ulaznice za ovaj poseban događaj mogu se kupiti na benzinskim postajama Petrola, Tisak me-

RIJEČKA NADBISKUPIJA & BONO RECORDS

RIJEKA SE BUDI

NASTUPAJU — **50 ZA 100**

ALAN HRŽICA

AMORSE

VANESSA MIOČ

SESTRE HALUŽAN

VERITAS AETERNA

FRA MARIN KARAČIĆ

MIHAELA GRAĐEĆAK

ALBINA

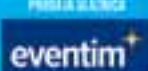
GOVORNICI MATE UZINIĆ, nadb. DRAŽEN RADIGOVIĆ, svć. SEBASTIAN ŠUJEVIĆ, p.

NEDJELJA	9.11.2025.	20.00	DVORANA MLADOSTI
-----------------	-------------------	--------------	-------------------------

dia centrima, Dallas music shopu u Rijeci i u sustavu EVENTIM-a: <https://www.eventim.hr/event-series/rijecka-se-budi-3970819/>

Najavljeno je da će se ulaznice moći kupiti i u župnim uredima. Cijena je 10 eura za parter i 20 eura za tribine, a za grupe napravljen je paket 10 + 2, odnosno za deset kupljenih ulaznica još dvije dobit će se besplatno. Prikupljeni prihod namijenjen je za pokrivanje troškova orga-

nizacije koncerta. Medijski su pokrovitelji koncerta: Laudato Televizija, Novi list, Hrvatski katolički radio, Radio Istra i Bitno.hr.

Najavljujući ovaj jedinstveni događaj, Grozdanov je kazao da je riječ o glazbenicima s kojima surađuje i koji pune dvorane diljem Hrvatske. Izvodit će pjesme koje rado slušamo, a koje na YouTubeu u imaju preko 20 milijuna pogleda.

Andrej Grozdanov rođen je 1975. godine u Rijeci. Gitaru je diplomirao na prestižnom Guitar Institute of Technology u Londonu (UK) Platinastom diplomom. Uz to, teologiju i filozofiju diplomirao je na KBF-u.

U glazbenoj karijeri snimio je osam vlastitih albuma te dvaput dobio Porina u kategoriji Najbolji album popularne duhovne glazbe.